

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Müdafiə Nazirliyindən
143 milyon
belə
oğurlayıblar
yazısı səh.10-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 15 mart 2024-cü il Cümə № 49 (8422) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Yeni dünya düzəni Bakı Forumunun gündəmində

Prezident İlham Əliyev Fransanın ikitərəfli siyasətindən danışdı, "Cənubi Qafqazda müstəqillik tarixində sülh bu qədər yaxın olmamışdır" dedi

yazısı səh.3-də

Baş Prokurorluqdan bələdiyyə torpaqları açıqlaması

yazısı səh.4-də

Ermənistanda "Danabaş kəndinin əhvalatları"

yazısı səh.7-də

Paşinyana okeanın o biri tayından gələn tezislər

yazısı səh.5-də

ABŞ kəşfiyyatı Rusiyanı Bakıya qarşı qaldırır

yazısı səh.8-də

Kəndlər və anklavlarla bağlı son sözü kim deyəcək?

yazısı səh.9-də

Bahalı nömrələri oğurlayanlarla bağlı DİN araşdırma aparır

yazısı səh.10-də

Avropa Parlamentinin anti-Azərbaycan qətnaməsinə sərt etirazlar

yazısı səh.11-də

Dünya Bankının Orta dəhlizin gələcəyinə şübhəsi

yazısı səh.15-də

Ramazan ayının 5-ci günü

İftar 19.02 İmsak 05.25-dək (Bakı)

5-ci günün duası: "İlahi, mənə bu gün tövbə və istiğfar edənlərdən, dostların sayılan saleh bəndələrindən qərar ver! Öz məhəbbət və mərhəmətinlə mənə bu gündə Sənə yaxın olan bəndələrindən qərar ver! Ey, mərhəmət edənlərin ən Mərhəmətlisi!"

İftar duası: "Allahım, Sənin rızan üçün oruc tutdum, Sənə inandım, Sənə güvəndim. Sənin ruzinlə iftar açır və Sənə təvəkkül edirəm. Ey bağışlayan Allah, günahlarımı bağışla".

ALLAH ORUCUNUZU QƏBUL ELƏSİN!

"QAFQAZ CANİŞİNİ" QOVLUGUNDA BAKIYA NƏ GƏTİRİR?

ABŞ-ın Qafqaz danışıqları üzrə baş müşaviri Lui Bono yenidən regiona səfər edib; Vaşinqton Bakı-İrəvan, İrəvan-Ankara arasında normalaşma proseslərinə təkan verməyə çalışır - Rusiyasız saziş olacaqmı?

yazısı səh.5-də

İcra başçıları əvəzinə xüsusi nümayəndələr

İşğaldan azad edilən rayonlarda və Naxçıvanda tətbiq edilən sistem bütün rayonları əhatə edə bilər

yazısı səh.4-də

Bayden Azərbaycana dəstəyi iki milyon azaltdı

yazısı səh.11-də

Nazirdən susuz torpaqlarla bağlı qorxudan açıqlama

yazısı səh.13-də

Mədəniyyət Nazirliyi Rəsulzadəyə barelyef də qıymır

yazısı səh.12-də

Qarabağdakı rus sülhməramlılar səs verdilər

Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi rayonundakı Rusiya sülhməramlıları prezident seçkisi üçün vaxtından əvvəl səs veriblər.

Bu barədə Rusiya Müdafiə Nazirliyi məlumat yayıb. "Azərbaycan Respublikasının Qarabağ iqtisadi rayonundakı Rusiya sülhməramlı kontingentinin komanda heyəti, hərbi qulluqçuları və mülki şəxsi heyəti dövlət başçısı seçkilərində vaxtından əvvəl səsvermədə iştirak edib. Seçki prosesi federal qanunvericiliyə uyğun təşkil olunub", - açıqlamada bildirilir.

Nazirliyin məlumatına görə, Rusiya sülhməramlı kontingentinin şəxsi heyətinin rotasiyası 2023-cü ilin noyabrında başa çatıb. Açıqlamada bildirilir ki, Rusiya sülhməramlı kontingenti Qarabağ bölgəsində tapşırıqları yerinə yetirməkdə davam edir.

“İmarət”in qarşısında Allahverdi Bağirovun heykəli

Yüzlərlə xocalımlı xilas edən Milli Qəhrəman Allahverdi Bağirovun Ağdamda abidəsi hazırlanıb.

Bu barədə İTV-nin süjetində bildirilib.

Allahverdi Bağirovun abidəsinin Ağdamda əbədiləşdirilməsi təklif edilib.

Qeyd olunub ki, 1951-ci ildə Ağdamda ilk futbol stadionu tikilib. Elə həmin illərdə indiki “Qarabağ”, ovaxtkı Ağdam şəhərinin komandası adlı futbol klubu formalaşıb. Müxtəlif illərdə müxtəlif adlarda fəaliyyət göstərən komandadan məşhur futbolçular adını tarixə yazdırıblar. Onlardan biri də Milli Qəhrəman Allahverdi Bağirovdur. 1970-80-ci illərdə o, komandanın kapitanı, daha sonra məşqçisi olub.

A. Bağirov 1992-ci ildə 46 yaşında Xocalının Naxçıvanı kəndindən qayıdan zaman minaya düşərək şəhid olub. Allahverdisiz qalan Ağdam bir il sonra, 1993-cü ildə işğal olunaraq, həm stadionsuz, həm də futbolsuz qalıb.

Mübariz Mənsimov televiziya kanalı aldı

“Palmali Holding” şirkətinin prezidenti Mübariz Mənsimov “Ekol TV”ni satın alıb. Bu barədə o, sosial şəbəkə hesabında paylaşım edib.

“Bu yaxınlarda bir sıra KİV-lərdə mənim EKOLTV-ni satın aldığım barədə məlumat yayılıb. Bizim PalRadio-da topladığımız təcrübəni televiziya dünyasına ötürməyimiz istiqamətində işlər sona yaxınlaşır. EKOLTV ilə danışıqlarımız final mərhələsindədir. Palmali Holding Anonim şirkəti kimi Türkiyə televiziya dünyasına yeni nəfəs gətirmək üçün səylərimizi davam etdiririk. Hadisələrin inkişafı barədə əlavə məlumat veriləcək”, - deyərək Mübariz Mənsimov bildirib.

Ötən ay azərbaycanlılar Türkiyədə nə qədər mənzil alıb?

Azərbaycan vətəndaşları ötən ay Türkiyədə 60 mənzil alıblar.

İqtisadiyyat.az xəbər verir ki, bu barədə Türkiyə Statistika Təşkilatı (TÜİK) ötən ay üzrə mənzil satışı statistikasını açıqlayıb.

Bu ilin fevral ayında Türkiyədə mənzil satışları ötən ilin eyni ayı ilə müqayisədə 17,3% artaraq 93 min 902-ə yüksəlib. Mənzil satışlarında 16 min 344 mənzil satışı və 17,4% pay ilə İstanbul lider olub.

Ötən ay Türkiyədən ən çox mənzil alanlar Rusiya (395 mənzil), İran (200 mənzil) və İraq (112) vətəndaşlarıdır.

Sumqayıtdan gələn şəxsi avtomobillər Bakıya buraxılmayacaq?

“Bakı-Sumqayıt yolu ən böyük problemlə, ən çox tıxac olan yoldur. Burada saatlarla maşın dayanır, ölkənin şimalından, eyni zamanda Abşeron rayonundan gələn avtomobillər sözün həqiqi mənasında sıx tıxac yaradır və bu, kifayət qədər çətinliklər törədir. Bu yolun sağ, solu tikintilərlə əhatə olunub. Ona görə də ayrı-ayrı ölkələrin təcrübələrindən istifadə etmək olar”.

Bu sözləri deputat Fəzail Ağamalı Bizim.Media-ya nəqliyyat sahəsindəki problemlərdən danışarkən deyib. O, Bakı-Sumqayıt yolunda saatlarla yaşanan tıxacların hər gün

təkrarlandığını və bunun üçün parlamentdə də təkliflə çıxış etdiyini qeyd edib: “Yaponiyada olanda görmüşəm ki, orada yüngül konstruksiyalı iki-üç mərtəbəli yollar çəkilib. Bundan istifadə etmək olar, düzdür, bir az bahalıdır, lakin Bakı-Sumqayıt yolundakı tıxacın aradan qaldırılmasının yeganə yolu budur. Çünki yolun daha da genişləndirilməsi mümkün deyil. Nəzərə alsaq ki, həmin yol “20 Yanvar” metrostansiyasına çatmamış körpüyə qədər 6 zolaqlıdır, körpüyə çatanda 3, tuneldən çıxandan sonra iki zolağa çevrilir. Bu da maşınların rahat hərəkəti üçün

problem yaradır”.

Bundan başqa, Milli Məclisin üzvü iki şəhər arasında metro xəttinin çəkilməsinin və şəxsi maşınların paytaxta buraxılmamasının tərəfdarıdır: “Sumqayıta qədər yerüstü metro da çəkilə bilər. Bu da səmərəli nəticə verər. Metro olmaqdan sonra Sumqayıtdan gələn şəxsi avtomobillərin Bakıya girişi məhdudlaşdırıla bilər. Hər hansı şəxs metro ilə Bakıya gələ, paytaxtda öz işini görüb, Sumqayıta qayıda bilər. Beləliklə, sıxlığın qarşısı alınar. Müvafiq qurum pozitiv reaksiya versə, təkliflərim bundan ibarətdir”.

Bayram günlərində bu rayona qatarların sayı artdı

“Azərbaycan Dəmir Yolları” QSC (ADY) Novruz bayramı ilə əlaqədar artan sərnəşin tələbatının qarşılanması məqsədilə Bakı-Qəbələ-Bakı marşrutu üzrə qatarlar hər gün hərəkət edəcək.

ADY-dən verilən məlumata görə, 20-26 mart

tarixlərində Bakı-Qəbələ-Bakı marşrutu üzrə sürətli sərnəşin qatarı hər gün saat 07:30-da Bakı Dəmiryol Vağzalından Qəbələyə, saat 19:00-da isə Qəbələ Dəmiryol Vağzalından Bakıya yola düşəcək.

Səfərlər müasir “Stadler” qatarları ilə həyata keçiriləcək. Qeyd edək ki, hazırda Bakı-Qəbələ-Bakı sürətli sərnəşin qatarı heftənin şənbə və bazar günləri hər iki istiqamət üzrə hərəkət edir.

Biletləri dəmiryol vağzallarının kassalarından, ADY-nin rəsmi saytından (www.ady.az) və ya “ADY Mobile” tətbiqi vasitəsilə onlayn əldə etmək mümkündür.

Quş Bakıda təyyarənin uçuşuna mane oldu

Bakıdan Budapestə uçuş həyata keçirən “WizzAir” aviashirkətinin “Airbus A321” təyyarəsi texniki səbəblərdən gecikib. Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportundan verilən məlumata görə, Budapestədən gələn təyyarəyə baxış zamanı mühərriklərdən birinə quşun daxil olduğu aşkarlanıb. Sərnəşinlərin və ekipaj üzvlərinin təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə reys təxirə salınıb.

Şagirdə qarşı qeyri-etik hərəkət edən müəllim və direktor işdən çıxarıldı

Xaçmaz rayonu Qusarçay kənd tam orta məktəbinin fiziki tərbiyə müəllimi Təbriz Adıgözəlovun məktəbin 8-ci sinif şagirdinə qarşı uyğunsuz hərəkətləri ilə bağlı yayılmış informasiya barədə araşdırma aparılıb.

Bu barədə Quba-Xaçmaz Regional Təhsil İdarəsi açıqlama yayıb.

Araşdırmanın nəticəsində məlum olub ki, bu barədə məlumatı əldə edən kimi direktor və sosial psixoloq tərəfindən həmin şagirdlə söhbət aparılıb və bundan sonra müvafiq olaraq hüquq-mühafizə orqanlarına məlumat verilib: “Sözünə görə müəllim isə araşdırma başlanılan zaman öz ərizəsi ilə işdən azad olunmaq üçün müraciət edib və onunla bağlanmış əmək müqaviləsinə xitam verilib. Həmçinin məktəbin direktoru səlahiyyətlərini icra edən direktor müavini də işdən azad edilməsi üçün ərizəsini təqdim edib.

Hazırda məsələ hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən araşdırılır”.

Taksi sürücüsü “Toyota Prius”da öldü

Binəqədi rayonu Mehdiabad qəsəbəsində taksi sürücüsü qəfil vəfat edib.

“Toyota Prius” markalı avtomobilin gənc sürücüsü sükan arxasında olarkən özünü pis hiss edib.

O, maşını yol kənarına çəkəndən sonra vəfat edib.

Bakıda və Goranboyda ahl kişilər intihar edib

Bakıda 79 yaşlı, Goranboyda isə 68 yaşlı kişi intihar edib.

APA xəbər verir ki, 1945-ci il təvəllüdlü Aslanov Boris Qurbanoviç uzun müddətdir çəkdiyi xəstəlik səbəbindən yaşadığı Binəqədi rayonu Biləcəri qəsəbəsində evin yataq otağında qapının tutacağından kəndirle özünü asaraq öldürüb.

Goranboy rayon sakini, 1956-cı il təvəllüdlü Əliyev Alim İsmayıl oğlu da uzunmüddətli ağrıları səbəbindən evinin həyətinəki pilləkənin dəmirindən özünü kəndirle asaraq canına qəsd edib.

Martın 14-də Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzi (NGBM) tərəfindən təşkil olunan XI Qlobal Bakı Forumu başlayıb. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin himayəsi altında və Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə keçirilən forum “Parçalanmış dünyanın bərpası” mövzusunda.

Qeyd edək ki, Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzi global problemlərin həlli yollarını araşdıraraq və bu barədə dünya ictimaiyyətinə məlumatlandıraraq mühüm beynəlxalq platformaya çevrilib. Məhz bunun nəticəsidir ki, mərkəzin təşkil etdiyi tədbirlərə maraq ildən-ildə artmaqdadır.

Bu dəfə “Parçalanmış dünyanın bərpası” mövzusunda həsr olunan XI Qlobal Bakı Forumuna bir çox ölkələrin, eləcə də nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri qatılıblar. Forumda 70-dən artıq ölkədən 350-dən çox qonaq iştirak edir.

Martın 16-dək davam edəcək forumda COP28-in nəticələri və COP29-a hazırlıq məqsədilə global müzakirələr aparılacaq, yeni dünya nizamına təhdid yaradan amillərə, o cümlədən təhlükəsizlik məsələsinə və sülhün təmin olunması üçün perspektivlərə, bölünmüş dünyada dayanıqlığın qurulmasına, onun global sülhə təsirinə nəzər salınacaq, qarşıda duran çağırışların həlli yolları müzakirə olunacaq, dünyanı sarsıdan münaqişələrə, meqatəhdidlərə, o cümlədən iqlim, qida və nüvə təhlükəsizliyi problemlərinə toxunulacaq. Eyni zamanda global idarəetmədə hərbi və iqtisadi itifaqların rolu, regional perspektivlər, Avropa İttifaqı və onun qonşuları ilə münasibətləri, gənclər siyasəti, global çağırışlara qarşı davamlılığı artırmağın yolları, qeyri-bərabərlik, təbii ehtiyatların azlığı və miqrasiya məsələlərinə toxunulacaq, süni intellekt, dronlar və kibersilahlar dövründə yeni təhlükəsizlik nümunələri barədə müzakirələr aparılacaq.

Tədbirdə dünyaca məşhur peşəkar, eləcə də keçmiş və hazırkı dünya liderləri, nazirlər və Nobel mükafatı laureatları iştirak edirlər. Forum sülh, təhlükəsizlik, əməkdaşlıq, sabitlik və inkişaf prinsipləri çərçivəsində dialoq imkanlarının genişləndirilməsi üçün mühüm platforma kimi qiymətləndirilir.

Prezident İlham Əliyev XI Qlobal Bakı Forumunun açılış mərasimində iştirak və çıxış edib. Prezident bildirib ki, Qlobal Bakı Forumu uzun illər ərzində global miqyasda

Yeni dünya düzəni Bakı Forumunun gündəmində

Prezident İlham Əliyev Fransanın ikiüzlü siyasətindən danışdı, “Cənubi Qafqazda müstəqillik tarixində sülh bu qədər yaxın olmamışdır” dedi

aparıcı beynəlxalq konfranslardan birinə çevrilib: “Düşünürəm ki, Qlobal Bakı Forumu Davos Dünya İqtisadi Forumu və Münxen Təhlükəsizlik Konfransı qədər vacibdir”.

Prezident qeyd edib ki, COP29 konfransının keçirilməsi Azərbaycanın yaşıl keçid istiqamətində göstərdiyi səylərin nəticəsidir.

Azərbaycanın “yaşıl keçid” sahəsində atdığı konkret addımlar barədə məlumat verən dövlətimizin başçısı bu baxımdan ötən ilin oktyabrında istifadə edilən 230 meqavattlıq külək enerjisi stansiyasını, Qara dənizin dibi ilə elektrik kabelinin çəkilişi layihəsini xüsusi vurğulayıb: “COP29 bizim üçün birinci fürsət olacaq ki, ölkə müstəqil yaşayır və uğurla inkişaf etdir. Bu, əslində bizim düzgün siyasətimizin təzahürüdür və Azərbaycan son otuz il ərzində bu siyasəti aparmır. Praktiki baxımdan bu, həmçinin bizim üçün belə bir

fürsət olacaq ki, həmrəyliyə öz töhfəmizi verək”.

Prezident İlham Əliyev həmçinin bildirib ki, biz dörd il ərzində Qoşulmama Hərəkatına sədrlik etdik. Bununla biz həmin təşkilatın daxilində çox səmimi ab-hava yaratdıq.

Azərbaycanın Avropa İttifaqının üzvləri ilə, eləcə də İslam Əməkdaşlıq Təşkilatında fəal əməkdaşlıq həyata keçirdiyini vurğulayan dövlət başçısı deyib ki, beləliklə, biz müxtəlif ölkələri bir araya gətirə bilirik və bununla da iqlim dəyişikliyi məsələlərini həll etməyə çalışırıq: “Fransanın mövqeyi beynəlxalq ictimaiyyətin mövqeyinə tamamilə ziddir”. 1990-cı illərin əvvəllərində Fransa ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin müsbət istiqamətdə inkişaf etdiyini xatırladan dövlətimizin başçısı Fransa hökumətinin ikinci Qarabağ müharibəsinə və antiterror əməliyyatlarına reaksiyasının tamamilə qeyri-adekvat olduğunu vurğulayıb. Azərbaycan Prezidenti

sülhə heç vaxt görünmədiyi qədər yaxın. Cənubi Qafqazda müstəqillik tarixində sülh bu qədər yaxın olmamışdır. Bu da İkinci Qarabağ müharibəsinin nəticəsidir”.

“Ermənistanın baş nazirinin “Qarabağ Ermənistanıdır və nöqtə” ifadəsi - birincisi, bu, beynəlxalq hüququn tam pozulması, ikincisi isə bu, belə bir ölkə üçün çox böyük iddia idi. Onlar hesab edirdilər ki, əbədi olaraq bizim torpaqlarımızı işğal altında saxlaya bilərlər”, - deyən dövlətimizin başçısı əlavə edib ki, onlar bundan 2020-ci ilin sentyabr-noyabrında dərs

Milli Məclisin deputatı Aydın Hüseynov “Yeni Müsavat”a bildirib ki, Qlobal Bakı Forumu dünyanın diqqətini cəlb edən hadisələrdən biridir: “Qlobal Bakı Forumu beynəlxalq gündəmdə olan siyasi, iqtisadi, humanitar və digər məsələləri əhatə edir. Yeni Bakı Qlobal Forumu bütün global məsələlərin müzakirə edildiyi beynəlxalq tədbir kimi dünyanın diqqət mərkəzindədir. Bakı beynəlxalq problemlərin həllinin müzakirəsi üçün mərkəzə çevrilib.

XI Qlobal Bakı Forumunun Azərbaycanda keçirilməsi bir daha ölkəmizin nüfuzunun və qüdrətinin təzahürüdür. Mövzudan da göründüyü kimi, bu forum da dünyanın ən aktual problemlərindən birinə həsr edilib. Məlumdur ki, bu gün dünya parçalanmış, qarşıdurmaların, müharibələrin geniş miqyas aldığı təhlükəli həddə gəlib çatıb. Gərginlik o həddədir ki, hər an nüvə silahlarının işə düşəcəyi təhlükəsindən danışılır. XI Qlobal Bakı Forumunun “Parçalanmış dünyanın bərpası” mövzusunda keçirilməsinin nə dərəcədə böyük əhəmiyyət kəsb etdiyi bu baxımdan ortadadır. XI Qlobal Bakı Forumunda aparılacaq diskussiyalar, əldə edilən nəticələr bəşəriyyətin, dünyanın bu günü və gələcəyi üçün böyük önəm kəsb edəcək və dünyada parçalanmaya deyil, birləşmə, sülhə töhfə verəcək. Dünyanı vahid məkan, bəşəriyyəti isə bir cəmiyyət kimi görmək istəyinin ifadəsi olan bu cür tədbirlər yeni münasibətlər qurmağa, daha mütərəqqi və aktual müzakirələr aparmağa imkan verir.

Forumda yeni dünya nizamına təhdid yaradan amillərə, o cümlədən təhlükəsizlik məsələsinə və sülhün təmin olunması üçün perspektivlərə, bölünmüş dünyada dayanıqlığın qurulmasına, onun global sülhə təsirinə nəzər salınacaq, qarşıda duran çağırışların həlli yolları müzakirə olunacaq, dünyanı sarsıdan münaqişələrə, meqatəhdidlərə, o cümlədən iqlim, qida və nüvə təhlükəsizliyi məsələlərinə toxunulur, postpandemiya dövründə görülməli işlərlə bağlı fikir mübadiləsi aparılır.

Prezident İlham Əliyevin tövsiyələri və Azərbaycanın münaqişələrin həlli, sülh quruculuğu, beynəlxalq əməkdaşlığın gücləndirilməsi sahəsində təcrübəsi XI Qlobal Bakı Forumunda yeni ideyaların, yanaşmaların meydana çıxmasına və təşəbbüslərin yaranmasına əhəmiyyətli töhfə verəcək və bu forum tarixi bir tədbir olacaq”.

Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”

götürdülər. “Azərbaycan qeyri-qanuni işğalın qurbanı idi, etnik təmizləməyə məruz qalmışdı. Bütün tarixi faktlar tam aydın idi və biz ədaləti, beynəlxalq hüququ özümüz bərpa etdik. Heç kəs bizə kömək etmədi. Biz bunu özümüz etdik və göstərdik ki, güclü siyasi iradəmiz, həmçinin potensialımız var. Çünki güclü hərbi imkanlar və xalqın birliyi olmadan biz uğur qazana bilməzdik”, - deyər dövlət başçısı bildirib.

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) baş direktoru Tedros Adhanom Qebreyesus isə XI Qlobal Bakı Forumunda çıxışı zamanı deyib ki, pandemiyanın təsirləri səhiyyə sistemlərini iflic etdi.

ÜST-nin baş direktoru həmçinin pandemiya dövründə Prezident İlham Əliyevin göstərdiyi səyləri alqışlayıb, Azərbaycan dövlətinə və xalqına təşəkkür edib.

XI Qlobal Bakı Forumu açılış mərasimindən sonra işini panel iclaslarla davam etdirib.

Dövlət başçısı Qarabağ münaqişəsi haqda da danışdı: “İndi biz Ermənistanla

İcra başçıları əvəzinə xüsusi nümayəndələr

İşğaldan azad edilən rayonlarda və Naxçıvanda tətbiq edilən sistem bütün rayonları əhatə edə bilər

Prezident İlham Əliyevin Cəbrayıl, Qubadlı, Zəngilan və Laçın rayonlarına xüsusi nümayəndə təyin etməsi ilə azad edilmiş torpaqlarda bu proses yekunlaşmaq mərhələsinə yaxınlaşdı. Kəlbəcər rayonuna da xüsusi nümayəndə təyinatı reallaşdırdıqdan sonra proses bütün işğaldan azad edilmiş rayonlarda başa çatmış olacaq.

Yada salaq ki, bir neçə gün əvvəl dövlət başçısı Xankəndi, Ağdərə, Xocalı, eləcə də Füzuli və Ağdama da xüsusi nümayəndələr təyin edib. Qeyd edək ki, 2021-ci ilin fevralında "Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəlikləri haqqında Əsasnamə"ni təsdiq edib. Fərmanın ikinci bəndində deyilir ki, "mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları və dövlət qurumları Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyi təşkil edilmiş müvafiq ərazilərdə fəaliyyətlərini Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq ərazidəki xüsusi nümayəndəsi ilə əlaqələndirilmiş qaydada həyata keçirirlər". Bu fərmandan sonra Prezidentin Naxçıvanda da səlahiyyətli nümayəndəsi təyinatı gerçəkləşib.

İlham Əliyev hələ bir müddət əvvəl bildirib ki, yeni idarəetmə üsulu gələcəkdə ölkəmizin bütün digər hissələrində də tətbiq edilə bilər. "Yeni bu, həm böyük quruculuq işləridir, həm də yeni idarəetmə üsuludur. Əminəm ki, bu, təkcə azad edilmiş ərazilərin yox, bütövlükdə ölkəmizin hərtərəfli inkişafına böyük töhfə verəcək". Bundan öncəki çıxışları zamanı da dövlət başçısı mövcud regional idarəetmə modelinin sovetlər dövründən qaldığını, zamanın tələblərinə cavab vermədiyini bəyan edib.

Konstitusiyanın 124-cü maddəsinə əsasən, yerlərdə icra hakimiyyətini yerli icra hakimiyyətlərinin başçıları həyata keçirirlər. Yerli icra hakimiyyətlərinin başçıları prezident təyin edir və vəzifədən azad edir və onların səlahiyyətlərinin çərçivələrini müəyyən edir. Lakin xüsusi nümayəndəliklər prezidentin konstitusiyanın 109-cu maddəsinin 32-ci bəndində nəzərdə tutulmuş diksresion səlahiyyətlərinə görə təsis edilib. Bu baxımdan prezidentin belə səlahiyyəti var və prezident

konstitusiyanın 109-cu maddəsinin 32-ci bəndinə əsasən, müvəqqəti məqsədlərlə belə qurum təsis edə bilər.

Regional idarəetmə sahəsində islahatlar hansı formada həyata keçirilməlidir? Bu islahatlar regionlarımızın inkişafına töhfə verə biləcəkmi? Son illərdə bir sıra rayonların, həmçinin Naxçıvanın təmsilində tətbiq olunan bu model özünü doğruldurmu?

Sabiq maliyyə naziri Fikrət Yusifov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Prezidentin xüsusi nümayəndəlikləri haqqında əsasnamənin birinci bəndində Prezidentin xüsusi nümayəndəliyinin səlahiyyətləri açıq qeyd edilir: "Əsasnamənin birinci bəndində deyilir ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyi işğaldan azad olunmuş ərazilərdə onlar üçün müəyyən edilmiş vəzifələri yerinə yetirən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının struktur bölməsidir - yəni xüsusi nümayəndəliyin əməkdaşları eyni zamanda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının əməkdaşlarıdır.

İşğaldan azad olunmuş rayonlarda Prezidentin xüsusi nümayəndəliklərinin bu şəkildə yaradılması həmin rayonların bərpası və inkişafına dövlət başçısının verdiyi önəmdən irəli gəlir. Bu rayonlarda bütün işlər sıfırdan başlayaraq həyata keçirilir. İşğaldan azad olunmuş rayonların ən qısa zaman kəsiyində bərpası və oradan vaxtla didərgin düşmüş vətəndaşlarımızın geri qaytarılması həm sosial və həm də siyasi məsələdir. Bu səbəbdən də həmin rayonlarda Prezidentin xüsusi nümayəndəliklərinin yaradılması operativ idarəçiliyin təmin olunması üçün ən doğru seçimdir.

Bu, yaxşı təcrübədir. Hesab edirəm ki, bu gün Prezidentin xüsusi nümayəndəliklərinin və ya ən azından bir xüsusi nümayəndəsinin digər ra-

yonlarımızda olmasına da ehtiyac var. İlk baxışda icra hakimiyyətlərinin mövcud olduğu şəraitdə belə təyinat paralel idarəçilik kimi görünə bilər. Çünki hər bir rayonda Prezident tərəfindən təyin olunan yerli icra hakimiyyətinin başçısı mövcuddur. Təklif etdiyimiz variantda söhbət paralel idarəçilikdən daha çox, yerli idarəetmə strukturlarının fəaliyyətinə operativ nəzarətin həyata keçirilməsindən gedir. Belə bir yenilik yerlərdə idarəçiliyin çevikliyini artırmağa, vətəndaşların qaygılarını vaxtında qarşılamağa, hər hansı bir sahədə baş verən problemlərin operativ həllinə nail olmağa kömək edər. Düşünürəm ki, Prezidentin xüsusi nümayəndəsinin varlığı yerli icra hakimiyyəti başçıları və mərkəzi icra orqanlarının yerlərdə fəaliyyət göstərən təşkilatlarının rəhbərlərinin məsuliyyətini yətləncə artırır və yerlərdə neqativ halların qarşısının alınmasında təsirli vasitəyə çevrilə bilər".

Sabiq nazir qeyd etdi ki, son illərdə bir sıra rayonlarımızda insanların üzləşdiyi problemlərin yerli icra hakimiyyətləri tərəfindən zamanında həll edilməməsi səbəbindən vətəndaşların öz etirazlarını ortaya qoyması hallarına rast gəlinib. O rayonlarda Prezidentin xüsusi nümayəndəsi olsaydı, icra hakimiyyəti rəhbərləri yaranan problemlərin həllinə bu qədər məsuliyyətsiz yanaşmazdılar: "İcra hakimiyyəti başçıları ən azından yaranmış problemin dövlət başçısına xüsusi nümayəndə tərəfindən həmin məruzə edilə biləcəyindən ehtiyat edib, onun operativ həllinə çalışırdılar. Təbii ki, yerli idarəçiliyin çevikliyini artır-

maq məqsədilə təyin edilən xüsusi nümayəndələr yalnız yerli icra orqanlarının fəaliyyətinə nəzarət funksiyası həyata keçirməyəcək, onlar eyni zamanda yerli idarəetmə və icra strukturlarına problemlərin həllində yaxından kömək edəcəklər".

"Alyans" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Abutalıb Səmədov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, yerli idarəetmənin təkmilləşməsi sahəsində atılan ilk addımlar son dərəcə mühüm və vacib addımlardır: "Prezidentin səlahiyyətli nümayəndələrinin təyin olunması da həmçinin. Ancaq bu, ilk addımlardır. Prezidentin də qeyd etdiyi kimi, bu proses davam edəcək və davam etməlidir. Göz qabağındadır ki, inzibati ərazi bölgümüz və regionların bu şəkildə idarə edilməsi səmərəliliyi azaldı. Azərbaycanın əksər hissəsində mövcud olan ikipilləli sistem özünü doğrultmur. Yəni kəndlər və rayonlar. Mütləq üçüncü pillənin də yaradılmasına ehtiyac var. Və bu, iqtisadi rayonların əsasında yaradılsa, hesab edirəm ki, kifayət qədər səmərəli idarəetmə ortaya çıxar. Yeni söhbət Azərbaycan ərazisinin 14 iri inzibati ərazi vahidində - onun adı vilayətlər də ola bilər, bölgələr də ola bilər, başqa bir ad da qoyulması mümkündür - mütləq üçüncü pillənin ortaya çıxmasına ehtiyac var. İri inzibati ərazi vahidləri yaradılmalıdır. Onların idarə edilməsində də müəyyən yeniliklərə getmək olar. Türkiyə təcrübəsini, dünya təcrübəsini nəzərə alıb həmin 14 bölgənin idarə olunmasında istifadə etmək olar. Əks halda, son illərin təcrübəsi də göstərdi ki, regionların inkişafına nail olmaq mümkün

Baş Prokurorluqdan bələdiyyə torpaqları açıqlaması

Baş Prokurorluq bələdiyyə torpağını mülkiyyətə və icarəyə götürmək istəyən vətəndaşlara müraciət edib. Müraciətdə deyilir: "Bələdiyyə torpaqlarından hər hansı bir hüquqda (mülkiyyət, istifadə və icarə) torpaq sahəsinin ayrılması üçün hüquqi və fiziki şəxslər ərizə ilə müvafiq bələdiyyəyə müraciət edirlər. Bələdiyyələr torpaq sahəsi əldə etmək istəyən hüquqi və fiziki şəxslərin ərizələrinə 15 gün müddətində baxırlar.

Bələdiyyə torpaq sahəsinin ayrılmasının mümkünlüyünü dəqiqləşdirmək məqsədilə müraciətdə göstərilənlərə, ərazinin yerquruluşu-təsərrüfat planına, yaşayış məntəqəsinin baş planına, ərazinin planlaşdırılması və tikintisi layihələrinə baxır, hüquqi və fiziki şəxslərin iştirakı ilə ayrılması nəzərdə tutulan torpaq sahəsinə yerində baxış keçirir.

Aşağıda qeyd olunan hallarda bələdiyyə hərrac və ya müsabiqənin keçirilməsi məqsədilə torpaq sahəsi üzərində bələdiyyənin mülkiyyət hüququnun qeydiyyata alınma proseduru başlanmasının və ya müraciət edən hüquqi və fiziki şəxsə torpaq sahəsinin ayrılmasının məqsədəuyğunluğu barədə qərar qəbul edir:

1) Ayrılması nəzərdə tutulan torpaq sahəsinin məqsədli təyinatı həmin ərazinin yerquruluşu-təsərrüfat planına, yaşayış məntəqəsinin baş planına, ərazinin planlaşdırılması və tikintisi layihələrinə uyğun olarsa;

2) həmin yer başqa hüquqi və fiziki şəxsin mülkiyyətinə, istifadəsinə və ya icarəsinə verilməmişdirsə;

3) elektrik, rabitə, nəqliyyat, qaz, su, kanalizasiya və digər kommunikasiya xətlərinin mühafizə zolağında və sürüşmə zonasında yerləşməmişdirsə.

Bələdiyyə imtinanın səbəblərini göstərməklə müraciət etmiş şəxsə əsaslandırılmış cavab verir.

Nəzərə almaq lazımdır ki, Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının bələdiyyə orqanlarına, bələdiyyəyə məxsus olan hüquqi şəxslərə və ya onların vəzifəli şəxslərinə şəxsən və ya nümayəndə vasitəsilə yazılı və ya şifahi formada, fərdi və ya kollektiv şəkildə müraciət etmək hüququ var.

Bu qanunun 6-cı maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq verilən müraciətin qəbul edilməməsi inzibati xəta hesab olunur və buna görə İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 594-1.1.1-ci maddəsinə əsasən vəzifəli şəxslərə xəbərdarlıq edilir və ya onlar 100 manat məbləğində, hüquqi şəxslər 200 manat məbləğində cərimə edilir".

olmayacaq. Baxmayaraq ki, çox böyük vəsait ayrıldı və bu vəsait yüz milyard manatdan da artıqdır, ancaq hələ də iqtisadi inkişaf Bakı və Bakı ətrafındadır. Digər bölgələrin ümumi daxili məhsulda payı o qədər çox deyil. Vergilərin də böyük əksəriyyəti yalnız Bakı və Bakı ətrafından yığılır. Yeri gəlmişkən, müxtəlif nazirlik və dövlət qurumları da artıq bu sistemi tətbiq etməyə baş-

layıblar. Yeni bölgələr üzrə onların yerli strukturları formalaşdırılıb. Bu da kifayət qədər səmərəli idarə etməyə imkan verir. Sadəcə olaraq, yuxarıda dediyimi kimi, bölgələrin yaradılmasına ehtiyac var. Bu istiqamətdə bir qədər sürətlə hərəkət etməliyik. Çünki ərazilərin idarə olunmasında problemlər göz qabağındadır".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

ABŞ Dövlət Departamentinin Qafqaz danışıqları üzrə baş müşaviri Lui Bono yenidən İrəvana gəlib. Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyi xəbər yayıb ki, Bono ölkənin baş Ararat Mirzoyanla görüşüb. Görüşdə Cənubi Qafqazda təhlükəsizlik məsələləri müzakirə olunub. Bononun həftə ərzində Bakıya da gələcəyi dəqiqləşib. ABŞ rəsmiləri son aylar ardıcıl olaraq Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin imzalanmasında maraqlı olduğunu bildirib. Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirlərinin Vaşinqtonda mümkün görüşü haqda məsələ hələ ötən ilin sonundan gündəmdədir.

Qeyd edək ki, 2023-cü ilin dekabrında ABŞ dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisi Ceyms O'Brayn bildirib ki, dövlət katibi Entoni Blinken sülh sazişi üzrə danışıqlar aparmaq üçün Azərbaycan və Ermənistanın xarici işlər nazirlərini Vaşinqtona dəvət etmişdi.

Onu da qeyd edək ki, Lui Bono Qafqaz danışıqları üzrə baş müşavirdir və səlahiyyətlərinə təkcə Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinin normallaşması prosesinin aparılması deyil, bütövlükdə Qafqazda baş verən proseslərlə bağlı məsləhətləşmələr aparmaq daxildir. Qafqaz və ətraf bölgələrdə isə kifayət qədər ciddi proseslər baş verir. Bu arada məlum olub ki, Türkiyə və ABŞ "Azərbaycan və Ermənistan arasında bəsləndirilmiş və davamlı sülh sazişinə nail olmaq" üçün Bakı və İrəvan arasında sülh sazişi üzərində birgə işləməyə söz veriblər. Bu barədə Türkiyə-ABŞ Strateji Mexanizminin yeddinci görüşü ilə bağlı bəyanatda deyilir. Rəsmi məlumatla görə, Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan və ABŞ-in dövlət katibi Entoni Blinkenin iştirakı ilə 7-8 mart tarixlərində ABŞ-da keçirilən Strateji Mexanizm Görüşü ilə bağlı birgə bəyanat verilib. Bu ABŞ-in, Qafqazda proseslərdə daha fəal şəkildə iştirak edəcəyi barədə müəyyənləşdirdiyi strategiyanın tərkib hissəsi kimi də dəyərləndirilə bilər.

Yeri gəlmişkən, Bono İrəvanda Ermənistan parlament sədrinin müavini, Türkiyə ilə danışıqlar aparən nümayəndə heyətinin başçısı Ruben Rubinyanla da görüşüb. Görüşdə Türkiyə-Ermənistan normallaşma prosesinin gedışı müzakirə olunub. Tərəflər Cənubi Qafqazda təhlükəsizliyə dair məsələlərə də toxunublar. Bir sözlə, Vaşinqton aktivlik nümayiş etdirir, Bakı-İrəvan, İrəvan-Ankara arasında normallaşma proseslərinə təkan verməyə çalışır. Bu, həm də Rusiyanın moderatorluq imkanlarını əlindən tamamilə almağa hesablanıb. Faktiki olaraq, Rusiyanın vasitəçiliyi yoxdur, ya Berlində həm liderlər, həm XİN başçıları səviyyəsində görüşlər keçirilir, ya da ikitərəfli qaydada müzakirələr aparılır. Paşinyan administrasiyası isə birmənalı şəkildə Rusiyanın iştirak etdiyi platformadan yayınır.

Böyük Britaniyanın baş naziri Rişi Sunak da XI Bakı Qlobal Forumunun rəsmi açılış mərasimində ünvanladığı müraciətdə qeyd edib ki, hazırda Azərbaycanın Ermənistanla on illiklərlə davam edən münasibətlərinə son qoyması üçün tarixi fürsət var. Hindesilli baş nazir vurğulayıb ki, sülhün nail olunduğu Cənubi Qafqaz görmək daha önəmli hadisə olardı. Prezident İlham Əliyev isə "Parçalanmış dünyanın bərpası" mövzusunda XI Qlobal Bakı Forumunda çıxışı zamanı bildirib ki, indi biz Ermənistanla sülhə

“Qafqaz canışını” qovluğunda Bakıya nə gətirir?

ABŞ-in Qafqaz danışıqları üzrə baş müşaviri Lui Bono yenidən regiona səfər edib; Vaşinqton Bakı-İrəvan, İrəvan-Ankara arasında normallaşma proseslərinə təkan verməyə çalışır - Azərbaycan və Böyük Britaniya liderləri də önəmli sülh anonsu verdilər - Rusiyasız saziş olacaqmı?

Lui Bono

heç vaxt görünmədiyi qəder yaxınlıq. Göründüyü kimi, Rusiyasız bir sülh danışıqları prosesi getməkdədir.

Politoloq Elxan Şahinoğlu da təsdiq edir ki, noyabra qədər Azərbaycanla Ermənistan arasında sülhə nail olunması yalnız Rişi Sunakin istəyi deyil. Onun sözlərinə görə, bu haqda Azərbaycanda da danışıqlar və qeyd edilir ki, noyabrda Bakıda keçiriləcək beynəlxalq iqlim dəyişikliyi toplantısına qədər Ermənistanla sülh sazişinin imza-

lanması hamı üçün faydalı olar: “Belə olarsa, Bakıdakı toplantıya Ermənistan rəhbərliyi də qatıla bilər. Ancaq bunun reallaşması üçün ilk növbədə kəndlər məsələsi həll olunmalı və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bəyan etdiyi kimi, konstitusiyayı yeniləməli və orada ərazi iddialarını əks etdirən bəndləri çıxarmalıdır”. **Analitikin fikrinə, noyabra qədər Azərbaycanla sülh və ya çərçivə sazişi imzalaması Ermənistan üçün yaxşı fürsətə çevrilə bilər:** “Birincisi, Kollektiv

Müqaviləsi Təşkilatını tərk etməyə hazırlaşan Ermənistan Azərbaycanla saziş imzalayarsa, İrəvanın uzaq ölkələrdən Rusiyaya alternativ təhlükəsizlik təminatı axtarmasına ehtiyacı qalmayacaq. İkincisi, Ermənistan Azərbaycanın müəllifi olduğu regional layihələrə qoşulmaq imkanı qazanacaq”.

Siyasi şərhçi Ramiyə Məmmədova isə Bonun səfərini təhlil edərək Qərbin regionda getdikcə daha da fəallaşdığı qənaətinə diqqətini cəmləndirir. Ekspertin sözlərinə görə,

Rusiyanın Ukrayna müharibəsində strateji olaraq küncə sıxışdırılması fonunda ABŞ-a əl gəlir ki, Cənubi Qafqazda sülh müqaviləsini imzalamaq fürsətidir: “Lakin ABŞ, Britaniya Moskvanın kontur addımlarını hesablamalıdır. Rusiyasız sülh sazişinin bağlanması real görünür, ikitərəfli qaydada gedən danışıqlar isə sülh mətninin tam razılaşdırılmasına gətirib çıxarmayıb. Ermənistan hələ də cığallıq edir, Paşinyan 4 kənd mövzusunda həyasızlığından qalmır... Üstəlik, Rusiya-Ermənistan münasibətləri rəvan deyil, belə situasiyada Kreml İrəvanı sıxma-boğma etməyə başlayacaq ki, bu da sülh danışıqlarına əngəl ola bilər. Yeni Qərb sanki tələsir və hələ Rusiyanın siyasi ölümü baş verməyib”. **Bununla belə, təhlilçi güman edir ki, L.Bono İrəvana və Bakıya qovluqla gəlib, tərəflərə sülh sazişi ilə bağlı təkliflər irəli sürür:** “Bu danışıqlarda Vaşinqtonun yanaşması ifadə olunur. ABŞ sülh müqaviləsinin imzalanması üçün heç bir problem görmür. Hətta Putin “Valday” klubunda bəyan etmişdi ki, sülh sənədinin Vaşinqton versiyası var və həmin mətn bütün Qarabağın Azərbaycana verilməsini nəzərdə tutur. Hazırda bütün Qarabağda suverenlik təmin olunub deyə sülh sazişi ilə bağlı bəzi məsələlər həllini tapmalıdır. Daha sonra sərhədlərin dəqiqləşməsi prosesi sürətlənə bilər. Bono bundan əvvəl də regiona səfər edib və ABŞ təşəbbüsü ələ almaq istəyir”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

Paşinyana okeanın o biri tayından gələn tezislər

Erməni baş nazirin açıqlamaları ilə eyni gündə ABŞ kəşfiyyatının hesabat yayması təsadüfi deyil

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan mart ayının 12-də mətbuat konfransı keçirərək müxtəlif açıqlamalar verib. Erməni siyasətçinin açıqlamalarını diqqətlə oxuyanda məlum olur ki, bütün fikirlər və cümlələr konkret olaraq Qərb dairələri tərəfindən hazırlanmış tezislər üzərində qurulub.

Maraqlıdır ki, Nikol Paşinyanın 12 mart tarixində mətbuata açıqlamaları təkcə Ermənistanda yox, okeanın o tayında da maraqla izlənilib. Hətta ARPI Təbii Siyasi Tədqiqatlar İnstitutunun elmi işçisi, tarix elmləri namizədi Sergey Melkonyan ABŞ kəşfiyyatının Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinə dair kəşfiyyat materiallarını dərc edib. Erməni baş nazirin açıqlamaları ilə eyni günə təsadüf edən kəşfiyyat materialları heç bir halda təsadüfi sayıla bilməz.

Okeanın o tayından bildirilib ki, İrəvanla Bakı arasında gərginlik olduğu kimi qalacaq.

Bununla da rəsmi Vaşinqton regionu gərginlikdə saxlayacağına, tərəfləri sülh danışıqlarında irəliləyiş əldə etməyə imkan verməyəcəyinə işarə etməklə yanaşı, erməni siyasi elitasına mesaj ötürür ki, sülh prosesi ləngidilməlidir. Bu isə Birləşmiş Ştatların geosiyasi çirkin oyunlarına lazımdır və bu məsələdə maraqlıdır. Hesabatda diqqət cəlb

edən ikinci məqam isə odur ki, kəşfiyyat orqanının qənaətinə görə, cari ildə iki ölkə arasında qısamüddətli və məhdud intensivliyi olan toqquşmalar ola bilər. Bu bənd isə özlüyündə erməni dövlətinin sərhəd xəttində lokal xarakterli təxribatlar törədəcəyini deməyə əsas verir. Çünki komanda birbaşa Vaşinqtondan gəlir.

Amerikalı kəşfiyyatçıların hesabatında diqqət çəkən üçüncü məqam isə Azərbaycanın məqsədlərinə çatmaq üçün hərbi gücə əl atma biləcəyi ilə bağlıdır. Analitiklər bu məsələdə iki ərazidə toqquşma ehtimalının yüksək olduğunu bildirirlər. Bunlardan birincisi Ermənistanın Tavuş vilayəti, ikincisi isə Naxçıvan istiqamətində dəhliz tələbi ilə

guya rəsmi Bakının hərbi təcavüzə əl atacağı ilə bağlı xəbərdarlıqdır.

Amerikalı kəşfiyyatçıların ehtimallarından digəri Naxçıvan istiqamətində Azərbaycanın hücum etmə ehtimalı ilə bağlıdır. Ümumiyyətlə, 2020-ci ildən bu yana Qərbin bir sıra institutları, rəsmiləri daim olaraq, rəsmi Bakının Naxçıvan istiqamətində hücum keçəcəyi ilə bağlı sərsəm proqnozlar səsləndirirlər. Aradan 4 il keçsə də, bu proqnozlardan heç biri özünü doğrultmayıb. Əksinə, baş verən bütün toqquşmalarda təxribat sırf erməni hərbiçiləri tərəfindən törədilib. Sonuncu Nerkin-Hand istiqamətindəki təxribatı da erməni könüllüləri törətmişdi və rəsmi İrəvan bunu etiraf etməkdən başqa çıxış yolu görmədi. Niyə məhz hər zaman bu istiqamət hədəf götürülür? Çünki bu, Azərbaycan və Türkiyənin Zəngəzur dəhlizinin keçidi ərazidir.

Dəniz tranzitləri və yollarında üstünlüyünü qoruyan ABŞ bir neçə ildir ki, quru yollarında da ağalığ etmək fikrinə düşüb və global əhəmiyyətli layihələrə “barmaq” etməyi, onu öz maraqları

üçün istiqamətləndirməyi əsas seçib. Bu səbəbdən də amerikalı rəsmilərin tez-tez Zəngəzur dəhlizi, Orta dəhliz, İpək yolu kimi global və regional əhəmiyyəti olan layihələr barədə səsləndirdikləri bəyanatlara bu prizmadan yanaşmaq lazımdır. (Report).

Yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, Nikol Paşinyanın açıqlamaları ilə eyni gündə yayılan bu hesabat təsadüfi deyil və erməni dövlətinin siyasi elitasına bir sıra ismarıqlar ünvanlanıb. Nəzərə almaq lazımdır ki, Ermənistanın XİN rəhbəri Ararat Mirzoyan 13 mart tarixində ABŞ Dövlət Departamentinin Qafqaz danışıqları üzrə baş müşaviri Lui Bono ilə görüş keçirib. Düzdür, Bononun səfəri əvvəlcədən planlaşdırılıb və İrəvandan sonra Bakıya da səfəri nəzərdə tutulub. Amma bununla belə, amerikalı diplomatın Ağ Evdən Paşinyan üçün hansı təlimatları gətirdiyini yaxın günlərdə anlayacağıq. Çünki 3,5 saatlıq açıqlamalardan sonra yeni təlimatların gələcəyi gün kimi aydın idi.

□ **“Yeni Müsavat”**

“Ermənistanın hakim partiyası xarici işlər naziri Ararat Mirzoyandan dərin məyusdur, halbuki komandada bəziləri Paşinyanın varisi olaraq onu görürdülər”.

Bu barədə Ermənistanın “Hraparak” qəzeti yazıb. Nəşr yazır ki, Ararat Mirzoyanın atdığı bir çox addımlar hakim komanda üzvlərini məyus edib. Məlumatlara görə, Ararat Mirzoyan bütün addımlarını Paşinyanla razılaşdırır, hətta dar dairədə fikir ayrılığını gizlətmir və bir çox mübahisəli məsələlərdə ona müqavimət göstərməyə belə cəhd etmir. Mənbələr bildiriblər ki, Mirzoyan konstitusiyanın dəyişdirilməsinə, Müstəqillik Bəyannaməsinə istinadın aradan qaldırılmasına qarşı olsa da, öz etirazını dilə gətirmir.

Qəzet qeyd edir ki, bu ilin əvvəlində keçirdiyi mətbuat konfransında Ararat Mirzoyan konstitusiyanın sülh prosesinin dayanmasına səbəb olub-olmaması ilə bağlı suala cavab verərək konstitusiyanın Azərbaycanın tələbi ilə dəyişdi-

Qərbin iki erməni varis planı

Ararat Mirzoyan və Armen Qriqoryan arasında hakimiyyətdaxili mübarizə pik həddə

əlavə, ölkənin siyasi transformasiyası ilə bağlı gözlənilən fəlakəti də hiss edir. Ermənistanın Rusiyadan qopması və Fransanın faktiki müstəmləkəsinə çevrilməsi prosesi həyata keçirilir. Qərbdəki yeni ağaları da Paşinyanın mövqeyinin təhlükəli olduğunu bilirlər. Etiraz əhval-ruhiyyəsinin hökumət binalarına hücumla çevrilməsindən yayınmaq üçün Paşinyanı əvəz etmək prosesinə üstünlük verilir. Ermənistanın hakim elitasında baş nazir olmaq imkanı uğrunda indi Mirzoyan və Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryan arasında qızğın mübarizə gedir. Onun xarici təzahürlərindən biri də bir-bi-

Keçmiş deputat, siyasi təhlilçi Sona Əliyeva “Yeni Müsavat”da bu istiqamətdə çox diqqətçəkən fikirlər səsləndirdi:

“Fikrimcə, Qərb hazırkı baş nazir Nikol Paşinyanın yerinə hazırladığı varisini gizli saxlayır. Bir çoxlarının düşündüyü kimi, bu heç də indiki xarici işlər naziri deyil. Çox güman ki, bu, Ermənistanın 44 günlük savaşda prezidenti olmuş Armen Sərkisyanıdır. Vaxtilə bəzi Qərb qaynaqları Nikol Paşinyan inqilabını məhz SOROS Fondunun onun əli ilə reallaşdırdığını vurğulayırdı. Yeni inqilabın maliyyə donorluğu məhz Sərkisyanın maliyyə kanalları vasitəsilə İrəvana ötürülürdü. Hələlik Qərb onu bütün aktiv

bisiyalarına xidmət edirlər. Yeni İrəvandakı siyasi hakimiyyət Avropadakı və ABŞ-dakı havadarlarının qırmızı xəttini bir millimetrdə olsa tapdaya bilməzlər. Bu “sadiqlik” Paşinyan hakimiyyətinin uzunömürlülüüyünün açardır. Bir sözlə, Qərb xəttinin İrəvandakı ideoloqu və aparıcı fiquru Paşinyandır. Əgər Paşinyan Qərbdəki havadarlarına dönük çıxarsa və Kremlin basqılarına tab gətirməyərək Moskvanın dedikləri ilə oturub-durmağa başlayarsa, o zaman Soros Fondu Sərkisyan kartını dövrüyyəyə buraxa bilər. Amma indiki proseslərin axarına baxdıqda bu o qədər

Sərhədcilərin Zvartnotsdan çıxarılmasına Rusiya bu cavabı verəcək

Vladimir Lepexin: “Bu, İrəvan üçün ağır cavab olacaq”

“Rusiya sərhədcilərinin Zvartnots hava limanından çıxarılması Ermənistan-Rusiya münasibətlərinin pisləşməkdə davam etməsindən xəbər verir. Bütün bunlar o deməkdir ki, Ermənistan-Rusiya münasibətləri durmadan pisləşir. Və bu, Qərblə fəal əməkdaşlıq kursunu müəyyən edən Nikol Paşinyanın Ermənistanda hakimiyyətə gəldiyi gündən başlayıb. Eyni zamanda ilk gündən bu, aydındır ki, Paşinyanın addımları əvvəlcə Rusiya sərhədcilərinin hava limanından çıxaracaq, sonra İrəvan KTMT-dən, Avrasiya İqtisadi İttifaqından çıxacaq, daha sonra isə Rusiya ordusunun çıxarılması məsələsi gündəmə gələcək. Hər şey buna doğru gedirdi”.

Moderator.az xəbər verir ki, bu fikirləri “Kavkazskiy uzel” nəşrinə açıqlamasında Avrasiya İqtisadi İttifaqının İnkişaf Problemlərinin Öyrənilməsi İnstitutunun direktoru, rusiyalı politoloq Vladimir Lepexin söyləyib. Politoloqun proqnozlarına görə, Rusiyanın cavabı böyük ehtimalla iqtisadi sahədə olacaq. “Rusiyadan mütləq cavab olacaq. Bu, çox güman ki, iqtisadiyyatla bağlı olacaq. Ermənistan üçün enerji resurslarının qiymətinin artacağını istisna etmərəm. Bu, İrəvan üçün ağır cavab olacaq. Məsələn, qazın qiyməti uzun müddətdir ki, dəyişməyib və Moskva hesab edə bilər ki, “mavi yanacaq”ın qiyməti dəyişdirilməlidir”, - deyərək politoloq qeyd edib.

Eyni zamanda Lepexin proqnozlaşdırır ki, Moskvanın addımları Ermənistanda sosial-iqtisadi vəziyyətin pisləşməsinə gətirib çıxara bilər və bu, ilk növbədə sadə vətəndaşlara təsir edəcək.

“Əvvəlcə sadə sakinlər əziyyət çəkəcək. Paşinyanın siyasətinin nəticəsini ilk onlar hiss edəcəklər. Şübhəsiz ki, vətəndaşların sosial-iqtisadi vəziyyəti daha da pisləşəcək - qazın bahalaşmasından sonra hər şey getdikcə bahalaşacaq. Bu da son nəticədə adi sakinlərin Ermənistanı tərk etmək istəyinə gətirib çıxaracaq. Və mən əminəm ki, onların köçmək istədiyi ilk ölkə Rusiya olacaq”, - deyərək şərhçi vurğulayıb.

rildiyini rədd edib. Lakin daxili müzakirələrdə o, “lider”in əleyhinə danışmaqdan qorxur, susur. “Hraparak” yazır ki, yaxın günlərdə “Mülki müqavilə” fraksiyası qapalı iclas formatında xarici işlər nazirindən brifinq alacaq. Müşahidələrə görə, partiyada baş verənlər əslində Ermənistanda hakimiyyətdəki şəxslərin dəyişdirilməsi prosesinin başlandığını göstərir. Tamamilə aydındır ki, Nikol Paşinyan “axsaq ördəkdir” və Ermənistanda onu baş nazir kimi əvəzləmək istəyənlər arasında artıq açıq şəkildə mübarizə başlayıb. Bu gün erməni xalqı “artsax”la bağlı itirilmiş xəyal ağırlarından

rinin əsas sülh gündəminə mane olmaq cəhdləridir. Məsələn, Qriqoryan Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin səlahiyyətinə aid olan fəaliyyətlə bağlı məlumatları səsləndirir və özünü Azərbaycanla danışıqlar prosesində aparıcı şəxs kimi təqdim edir. İddia olunur ki, Qriqoryan bu gücü Paşinyandan alır. Qərb tərəfdarları da Qriqoryanı daha önə çəkirlər - onu ya Vaşinqtona bir həftəlik məsləhətləşməyə dəvət edirlər, ya da NATO-nun mənzil-qərargahında Ermənistanın hərbi-siyasi çəkisinə uyğun olmayan yüksək səviyyədə qəbul edirlər. Paşik gedir, yerinə kim gəlir?

proseslərdən kənarda tutur. Keçmiş prezident Armen Sərkisyan Ermənistanın BMT-dəki nümayəndəsi, Qərbdəki “vuran əli” olub. Avropa Paşinyandan sonra Sərkisyanı daha çox etibar edir. Lakin düşünürəm ki, Qərb prosesin sonuna qədər elə Nikol Vovayeviçlə işləyəcək. Paşinyana bu işdə əsas dəstək verənlərin başında isə şübhəsiz ki, Ararat Mirzoyan gəlir. Ona görə də rusların Ermənistanda maliyyələşdirdiyi bəzi informasiya qaynaqları Qərbin bu iki fükurunu üz-üzə gətirmək istəyir. Paşinyan və onun komandası hazırda Ermənistanın milli maraqlarına yox, Qərbin regiondakı am-

də inandırıcı görünür”.

BAXCP sədrinin müavini, politoloq Niyaməddin Orduxanlı hesab edir ki, əslində bu iddiaları ortaya atmaqla Qərb Paşinyanın həyatını qoruyur:

“Qərb məqsədli şəkildə bu gün Ermənistanda Paşinyanın yerinə iki varis hazırlayır tezisini ortaya atıb. Sanki varislik uğrunda mübarizənin olduğunu göstərmək istəyir. Bunu məqsədli şəkildə edirlər. Düşünür ki, Paşinyanla bağlı gözlənilməz hadisə baş verə bilər. Məsələn, terror yolu ilə aradan götürülə bilər. Bu da konkret olaraq Rusiyanın əli ilə baş verə bilər. Bununla Qərb Rusiyaya mesaj vermək istəyir ki, Pa-

şinyanın olmayacağı təqdirdə Qərbin əvəz edəcəyi şəxslər var, bunlar Mirzoyanla Qriqoryandır. Ermənistan cəmiyyəti yenə həmin kursu bu şəxslərlə davam etdirəcək. Həm də bununla Paşinyanın həyatını qoruyurlar, sığortalayırlar. Faktiki bu gün erməni xalqı Rusiyadan çox incik vəziyyətdədir, Azərbaycan öz torpaqlarını işğaldan azad etdiyi dövrdə neytral qaldı. Mühəribədə hərbi dəstək vermədi. Rus ordusu döyüşmədi. Ermənilər bunu Rusiyaya bağışlaya bilmirlər. Hər gün də ermənilərin Rusiyaya qarşı nifrəti artmaqdadır. Bu

da Azərbaycanın dövlət maraqlarına cavab verir. Biz o arzudayıq ki, nəinki Ermənistanın Rusiya ilə münasibətləri korlansın, həmçinin də Qərb və bir sıra ölkələrlə bu vəziyyət yaransın. Qərb bu gün bütün gücü ilə çalışır və Ermənistana tapşırıq verir ki, Azərbaycanla sülh sənədi imzalama, 2020-ci ildə Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı götürdüyün öhdəliyi yerinə yetirmə. Azərbaycan da məcburi qalıb öz ərazisi olan Naxçıvanla quru əlaqənin yaranması üçün hərbi gücdən istifadə etsin”.

□ **Cavanşir ABBASLI**
“Yeni Müsavat”

Məhv olmuş və tarixin zibilliyinə atılmış qondarma “artsax”ı “xortlatmaq” üçün Ermənistanda fəal işlər aparılır. Məlumatlara görə, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan özü də bu cəfəng prosesə dəstək verir. Artıq keçmiş “artsax”ın “rəhbərliyi” də Qərbdə əlaqələr qurmaq üçün axtarışlara baş vurur, hətta xarici ölkələrdə yeni təmsilçiliklər açmağı planlayır. Bildiyimiz kimi, İrəvanın mərkəzində, Fransa meydanında “artsax bayrağını” endirmişdilər, iki-üç gün qabaq onu yenidən bərpa ediblər və sair.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Ordusunun həyata keçirdiyi antiterror əməliyyatından sonra qondarma “artsax”ın özünü buraxması barədə “fərman” imzalanıb. Bir müddət əvvəl Samvel Şahramanyan özünün 28 sentyabr 2023-cü il tarixli “fərman”ını ləğv edib.

O, sözügedən “fərman”ın ləğvi barədə “qərar”ı 2023-cü il dekabrın 10-da imzalayıb

yüksəlməsinə, həmçinin vaxtilə Qarabağda mövcud olmuş oyuncaq rejimin təmsilçilərinin yenidən dirilməsinə xarici ölkələr də dəstək göstərir.

Deputat Bəhrüz Məhərrəmovun sözlərinə görə, Ermənistanda separatçılara yenidən meydan verməklə Paşinyan “Qarabağ erməniləri” kartından Azərbaycana qarşı təsir rıçağı kimi istifadə etmək istəyir: “Görünən odur ki, Ermənistan hələ də nəzarətində saxladığı anklav və qeyri-anklavlardan ibarət Azərbaycan kəndlərinin qaytarılması, habelə sülh müqaviləsinin imzalanması üçün heç bir əngəl qalmaması fonunda süni maneələr formalaşdıraraq dayanıqlı sülhün yolverilməzliyi barədə Qərbin, xüsusən Parisin direktivlərini icra edir. Məlumdur ki, Paşinyan iqtidarı həm antiterror tədbirləri zamanı, həm də sonrakı dövrdə bir müddət öncəyə qədər Qarabağ iqtisadi rayonundan könüllü şəkildə köçən erməni əsilli sakinlərə, yaxud Ermənistan vətəndaşlarına

Ermənistanda “Danabəş kəndinin əhvalatları”: “artsax” xortlayacaq

Məlumatlara görə, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan da bu cəfəng prosesə dəstək verir

deməyə əsas verir ki, vasitəçilik missiyası altında pərdələnən Qərb Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətə, habelə Azərbaycan ərazisində separatizmin mövcudluğuna regiona təsir rıçağı kimi baxır və mümkün qədər beynəlxalq hüququn normalarında əksini tapan prinsiplərə zidd olan həmin status-kvonu qorumaq, Azərbaycanı isə bu realıqla barışdırmaq istəyir.

madan separatizmə ləyaqətli qayıdış hüququ çərçivəsində don geyindirmək istəyir, yanılır. Ermənistan, yaxud onun havadarları Qərbi Azərbaycan irsinin məhv edilməsi, soydaşlarımızın öz yurdlarına qayıtmasını mümkün edən situasiyaya aydınlıq gətirmədən Azərbaycan və Ermənistan arasında bu yöndə heç bir məsələ müzakirə oluna bilməz. Ona görə də Paşinyan hakimiyyəti separatçı rejimin tör-töküntülərinə İrəvanda meydan verilməsinin ağır nəticələri barədə düşünməli, qərbi azərbaycanlıların haqlarının bərpası üçün Azərbaycan dövləti tərəfindən bütün mümkün tədbirlərin görülməsinə yaddan çıxarmamalıdır”.

AMİP Ali Məclisinin sədri, politoloq Rəşad Bayramov burada Rusiyanın rolunu yüksək görür: “Qondarma rejimi diriltmə cəhdləri bir neçə amillə bağlıdır. Bunlardan birincisi daxili amildir və özündə hakimiyyət uğrunda mübarizəni ehtiva edir. Qarabağ kartından hər zaman hakimiyyət uğrunda mübarizədə istifadə edən Köçəryan, Sərkisyan kimiləri revanşist əhval-ruhiyyədən istifadə edərək “artsax” mövzusunun daim gündəmdə qalmasını istəyirlər. Elə 28 sentyabr 2023-cü ildə “artsax”ın özünü buraxması barədə qondarma qurumun başçısı Samvel Şahramanyanın imzaladığı fərmanın üstündən heç üç ay keçməmiş dekabr ayının 10-da onun özü tərəfindən ləğv edilməsində də bu qüvvələrin rolu danılmazdır. Təbii ki, bu məsələdə Rusiyanın da böyük rolu var. Separatizmdən daim geosiyasi alət kimi istifadə edən Rusiya qondarma qurumun fəaliyyətini bərpa etməsinə həm Paşinyana təzyiq imkanı kimi, həm də Qarabağ ermənilərinin geri qayıdışını stimullaşdıracaq qüvvə kimi baxır. Rusiya düşünür ki, ermənilərin Qarabağa qayıdışı “sülhməramlı” kontingentin ömrünü uzatmaq üçün ən real imkanlardır.

Bunu başa düşən Paşinyan hakimiyyəti isə birincisi, əleyhdarlarının əlinə əlavə imkanlar verməmək, ikincisi isə bu kartdan beynəlxalq tribunalarda istifadə etmək

Separatçıların danışdıqları ermənilərin yuxusunu qaçırır

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan Televiziya Bakıda həbsdə olan erməni separatçıların rəhbərlərindən müsahibə alıb. Amma hələ silsilə müsahibələr yayımlanmayıb. Müsahibənin elanı Ermənistanda narahatlığa səbəb olub və bu üzündən erməni mediasında bəzi absurd iddialar irəli sürülməyə başlayıb. Bununla bağlı Ermənistanın İnsan Hüquqları Müdafiəsi Bürosu məlumat da yayıb.

Sözügedən qurum iddia edir ki, guya bu videoçarxın nümayiş etdirilməsi “beynəlxalq standartlara ziddir”.

Erməni ombudsmanın iddiasına görə, həbsdəki erməni separatçılarından müsahibə alıb onu efirə vermək olmaz, guya bu, “beynəlxalq standartlara ziddir” və onlar “ictimai marağın obyektı olmamalıdır”.

Bu adamlar Azərbaycan dövlətinin ərazisində separatçılıqla məşğul olublar, əlləri azərbaycanlıların qanına batıb, ərazimizdə terrorçuluqla, separatizmlə məşğul olublar, bu halda əlbəttə, onların öz cinayətlərini etiraf etməsi bizim cəmiyyətimiz üçün böyük maraq kəsb edir.

Bu halda onlar necə maraq obyektı olmamalıdır?

Siyasi və Hüquqi Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Xəyal Bəşirov “Bakı-Xəbər”ə bildirib ki, Ermənistan tərəfi hər bir məsələyə öz marağından, öz kontekstindən yanaşaraq münasibət bildirir: “Onlar, ümumiyyətlə, bütün məsələlərə öz təxəyyüllərinə, öz təfəkkürlərinə, düşüncələrinə uyğun reaksiya verirlər, münasibət sərgiləyirlər. 10 noyabr 2020-ci ildə imzalanan üçtərəfli bəyanatın mətni göz önündədir, internet resurslarında mövcuddur, bütün dünya bunu oxuyur, amma Ermənistan tərəfi onun tam mahiyyətinə və məzmununa zidd şərhlər verməyə çalışırdı. Çox təəssüf ki, rəsmi şəxslər də bu şəkildə reaksiya ortaya qoyurdular. İndi də baş verən proseslərə özlərinə məxsus formada şərhlər verirlər, münasibət sərgiləyirlər. Necə olur ki, o cinayətkar ünsürlər zamanında Fransaya, Rusiyaya, digər dövlətlərə gedib orada televiziyalara, mətbuata Azərbaycan əleyhinə silsilə müsahibələr verirdilər, onların müsahibələri canlı şəkildə yayımlanırdı? Necə ola bilərdi ki, keçmişdə Ermənistan rəhbərlik edən cinayətkar ünsürlərdən biri Serjik Sərkisyan Xocalı faciəsi ilə bağlı İngiltərədə müsahibə verib “azərbaycanlılar düşünürdülər ki, ermənilər mülkü şəxsləri öldürməzlər, onlara əl qaldırmazlar” sindromunu qırmaq kimi qələmə verib onunla öyünürdü? Bunu beynəlxalq hüquqa uyğun hesab etmək olar, amma Azərbaycan tərəfin həmin o cinayətkar ünsürlərin törətdikləri cinayətləri öz dillərindən ifadə etməsinə yayımlaması qanunauyğun sayılır? Ermənistan tərəfin dedikləri tamamilə absurddur”.

□ “Yeni Müsavat”

və bir nüsxəsini Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyana göndərib.

Rəsmi İrəvan artıq Samvel Şahramanyana qeyri-ciddi fiqur kimi yanaşır, onun “hərəkətlər”inə ciddi reaksiya vermir.

Ekspertlərə görə, hazırkı şəraitdə Ermənistanda revanşist əhval-ruhiyyənin güclənməsinə, vaxtilə Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində yaradılmış oyuncaq rejimin başçıların yenidən baş qaldırmasına bir neçə amil təsir göstərir. Bunların içərisində xarici amillər xüsusi yer tutur. Qafqazda öz nüfuzunu, təsirini qoruyub saxlamağa çalışan xarici güc mərkəzləri, xarici dövlətlər, eyni zamanda ermənilər və Ermənistan

münasibətdə təmkinli davranır və bu da ümumi sülh prosesində özünün müsbət təsirini göstərirdi. Hətta 2023-cü ilin 20 sentyabr tarixində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev antiterror əməliyyatlarında Zəfərimizlə əlaqədar xalqa müraciətində də qeyd etmişdi ki, “Ermənistan bu dövr ərzində - düşünən, bu gün dəyə bilərəm ki, gözlənilmədən siyasi səriştə göstərib və biz bunu qiymətləndiririk. Bunu önəmli amil kimi görürük və hesab edirəm ki, dünən və bu gün baş vermiş hadisələr, eyni zamanda Azərbaycanla Ermənistan arasında gedən sülh prosesinə də müsbət təsir göstərəcəkdir”.

Lakin Fransanın pozuculuqla İrəvanı sülhdən yayındırmağı bacarması prosesi demək olar ki, yarımçıq qoydu.

Ümumiyyətlə, 30 illik münaqişə tarixində proseslərin gedişatını təhlil etdikdə çoxsaylı təkzibedilməz faktlar

di. Lakin Vətən müharibəsi və antiterror tədbirlərindəki zəfərlərin ardınca Ermənistan və havadarları işğal və separatizm rıçaqlarından məhrum oldular. Həmin dövrdən etibarən Azərbaycan əleyhinə kampaniyalara başlandı, hətta BMT Təhlükəsizlik Şurasında Azərbaycan təcavüzkar kimi qələmə verilməyə çalışıldı. Eyni zamanda Azərbaycan daxilində Qərbin maliyyə dəstəyi ilə formalaşan QHT və media subyektləri milli maraqlarımız əleyhinə aktivləşdirildi. Lakin Azərbaycan bu təzyiqləri neytrallaşdırmağa və qarşısını almağa nail oldu. Belə olan halda, bu gün Ermənistan və havadarları keçmiş xunta rejiminin funksionerlərinə qüdrətli və qalib Azərbaycan qarşısında istifadə edə biləcəyi yeganə element kimi baxırlar. Lakin İrəvan unutmamalıdır ki, Azərbaycanın mövqeyi beynəlxalq hüquqa əsaslanır və əgər İrəvan heç bir əsas ol-

üçün prosesə dəstək verir. İrəvanın mərkəzində, Fransa meydanında bir neçə ay qabaq endirmiş “artsax bayrağı”nın yenidən bərpa edilməsi də bunun ən bariz sübutudur. Digər bir amil həm xaricdə olan erməni diasporu, həm də Ermənistanın havadarları olan Fransa kimi dövlətlərlə bağlıdır. Bu qüvvələr indiki vəziyyətdə beynəlxalq müstəvidə Azərbaycana qarşı yeni təzyiq imkanları əldə etmək üçün separatizmi ye-

nidən alovlandırmağa çalışırlar.

Həm Rusiyanın, həm də Fransanın məqsədi təbii ki, sülh prosesini tormozlamaqla bağlıdır. Rusiya üçün Azərbaycanla Ermənistan arasında gərgin münasibətlər region ölkələrinə təsir imkanlarını saxlamaq üçün vasitə olduğu kimi, Fransa üçün də özünün Cənubi Qafqaz maraqlarını təmin etmək üçün vasitədir”.

□ **Cavanşir ABBASLI**
“Yeni Müsavat”

Hərbi bürokratiya ilə ilkin tanışlıq

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

"İlk gündən hissədə qazandı hörmət, ilk gündən tanındı sırası Əhməd" (keçmiş populyar mahnıdan)

Hərbi xidmətə çağırışda, səfərbərlikdə vaxtaşırı problemlər üzə çıxır. Ya dələduzlar camaatı aldadır, ya prokurorluq il ərzində qaldırılan cinayət işlərinin hesabatını verir. Hansısa "voyenkomları" hətta bir ara kütləvi şəkildə tutub basırdılar. Ancaq neqativlər aradan qalxmır. Əlbəttə, iş olanda problem də olur, lakin bizim səfərbərliyin dərdi kompleks dərddir. Bu işin mahiyyəti düzgün qurulmayıb.

Məsələn, bizdə alternativ xidmət haqda qanun var, ona əməl edənsə yoxdur. O cümlədən peşəkar ordu yaradılması istiqamətində işlər görülür, xeyli sayda müddətdən artıq xidmət edən əsgərlərimiz var, ancaq yenə ilde 4 dəfə hərbi çağırış elan edilir. Sanki əsgər çatışmazlığı var. Varmı? Məncə, yoxdur. Bəs çağırışın ehtiyac olmadan elanı korrupsiyaya yol açmırmı? İddia edərim ki, acır. Çünki Qarabağ problemi həll edildikdən sonra bizim əvvəlki qədr çağırışçıya, əsgərə ehtiyacımız olmasını zənn eləmirəm. Deməli, örnek üçün, 100 adam çağırıb, 50-ni yerləşdirmək, qalanlarının da pulunu alıb buraxmaq mümkündür. Hər halda, indiyə qədər xidmət bölgələrində hansısa məmurun övladına rast gəlinməmişdir. Əgər doğrudan da bütün çağırış prosesi kompüterləşdirilmişsə, "insan eli dəymədən" aparılırsa, nə üçün deputat və nazirlərin uşaqları Bakı və Abşeron yarımadasına, kəndlilərin və fəhlələrin övladları isə dağın təpəsinə düşür? Məncə, bunun səbəblərini araşdırmaq əlaqədar orqanların vəzifəsi olmalıdır (son cümləni yer doldurmaq üçün yazdım, hər hansı ciddi məqsədim yoxdur).

Artıq çoxdan vaxtı çatıb, rəsmi şəkildə pul ödəyib əsgərlikdən yayınmaq qanunu qəbul edilməlidir. Onsuz komissarların cəzasından gedən haram pullar bu yolla təmizə çıxıb dövlət büdcəsinə yönələn.

Səfərbərlik işində bir tragikomik detal da var, bunu sovet dövrünün atavizmi saymaq olar. O zamanlar "ağ билет" deyilən, indi ilkin hərbi qeydiyyat adlanan prosedurdan bəhs edirik.

Hazırkı qanuna görə, 15 yaşına çatmış oğlanlar ilkin hərbi qeydiyyatdan keçməlidir. Bu zaman ortaya qəribə mənzərə çıxır: qeydiyyatı de-fakto valideynlər aparır!

Yeri gəlmişkən, bizim səfərbərlik idarəsinin adı da məzmunuz və mənasız şəkildə uzadılmışdır: Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti! Əgər hərbi xidmətə çağırış səfərbərliyə daxil anlayışdırsa (ya da tərsinə), sinonimləri dalbadal düzəndə xarici düşmənlər qorxuya düşür? Qısaca Əsgərliyə Çağırış Xidməti adlandırsanız ana dilinə hörmətli olmazmı?

Nəse, bu səfərbərlik idarəsinin rəsmi saytında (seferberlik.gov.az) ilkin hərbi qeydiyyat üçün lazım olan sənədlərin siyahısı konkret göstərilib: doğum haqda şəhadətnamənin surəti, ailə tərkibi haqda arayış, təhsil haqda sənəd (təhsil müəssisəsini bitirənlər üçün), təhsil (təhsil müəssisəsini bitirməyənlər üçün) və ya iş yerindən arayış, təcüme-yi-hal, 6 ədəd 3x4 ölçülü fotosəkil. Əlbəttə, bunların özündə də mənasız sənədlər var, məsələn, 15 yaşlı uşağın hansı iş yeri ola bilər, məlum deyil, o cümlədən 18 yaşda həqiqi əsgərliyə çağırılacaq uşağın 15 yaşındakı fotosu dövlətin nəyinə lazımдыr və sairə. Ancaq hesab edək bunlar lazımdır. Tək bununla iş bitmir axı!

Yazıq valideynlər poliklinikalarda sürünür, tibbi arayışlar alırlar. Uşağın sağlıq durumu haqda. Orada da bunu haqlı olaraq başdansaovdu peçatlayıb verirlər. Çünki 18 yaşacan sağlamlıq necə olacaq, kim bilir? Bəzi poliklinikada rentgen olmur, bəzəsində UZİ. Valideynlər uşaqlarla birgə avara qalır, dərş-zad yaddan çıxır. Hərbi çağırış dövlətin işidirsə, bunu valideyn niyə təşkil edir?

Yenə qeyd edirik: idarənin saytında sağlamlıq arayışı yoxdur. Uşaqların məktəbindən isə istəyirlər. Üstəlik, deyirlər kim bu arayışı gətirməsə, ona buraxılış, qəbul imtahanlarında iştirak icazəsi verilməyəcək. Təhsil hüququnu pozmaqdır.

Başqa gülünc tələb yaşayış yerindən arayış istənilməsidir. ASAN-xidmət və ya JEK-lərdən bunu alıb məktəbə, hərbi müəllimə verməlisən. O da aparıb səfərbərliyə verməlidir. Bu qədər absurd olarmı? Əgər uşağın yaşayış yeri ASAN-xidmətə, DİN-ə məlumdursa, elə sənədi oradan, elektron üsulla səfərbərliyə ata bilməzlərmiz?

Yox, əgər bu cür əzablı yollarla uşağı və valideynləri hərbi xidmətə, vətənin müdafiəsinə hazırlayırlarsa, mənim sözüüm yoxdur. Təlimə davam.

ABŞ Milli Kəşfiyyatı Direktoru "İllik təhdidlərin dəyərləndirilməsi" adlı xüsusi hesabat yayımlayıb. "Yeni Müsavat"ın siyasət şöbəsi yazır ki, hesabatda Azərbaycan xüsusi bölmə ayrılıb. Sənədin 15-ci səhifəsində Rusiyanın bölgədə təsir imkanlarının zəiflədiyi qeyd olunur.

Hesabat müəllifləri buna nümunə olaraq "Rusiyanın 2023-cü ilin sentyabrında Azərbaycanın keçirdiyi uğurlu hərbi əməliyyata mane ola bilməməsinə" göstəriblər. Burada hətta Rusiyaya "Azərbaycana niyə mane olmadın" deyə qınaq da çəkilir. Hesabatın bir bölümü (26-27-ci səhifələr) Azərbaycan-Ermənistan münaqişəsinə həsr olunub. Burada Azərbaycanla Ermənistan arasında münaqişələrin gərgin qalacağı qeyd olunur. Hesabat müəllifləri Azərbaycanın Qarabağı geri qaytarması nəticəsində bölgədə qeyri-sabitliyin xeyli azaldığını və hərbi qarşıdurmanın müddəti və intensivliyinin məhduddu ola biləcəyini etiraf edirlər.

"Bununla belə, ikitərəfli sülh müqaviləsinin yoxluğu, silahlı qüvvələrin bir-birinə yaxın yerləşməsi, atəşkəs rejiminin tətbiqi mexanizminin olmaması və Azərbaycanın Ermənistanla danışıqlarda məqsədlərinə çatmaq üçün hərbi təzyiqdən istifadə etmək istəkləri yerində qalacaq. Üstəlik, "Dağlıq Qarabağ" (Qarabağ - red.) nəzarətin etnik ermənilərdən azərbaycanlılara keçməsi və Azərbaycanın bu ölkəni Naxçıvanla birləşdirən quru dəhlizinə çıxış tələb etməsi silahlı qarşıdurma riskini artıracaq", - deyə sənəddə qeyd olunur.

Sənəddə 2023-cü ilin sentyabrında Azərbaycan Ordusunun "DQR özünümüdafiə qüvvələrinin" (Qarabağda erməni terror qruplaşmalarının - red.) məğlubiyyətinə və DQR (qondarma - red.) hakimiyyətinin de-fakto təslim olmasına səbəb olan hərbi əməliyyat keçirdiyi xüsusi vurğulanıb. Hesabatı tərtib edənlərin fikrincə, bölgənin etnik erməni əhalisinin böyük hissəsinin sürətlə köçü və yerli separatçı "hökumətin" özünü buraxması Bakıya regionun Azərbaycanla inteqrasiyası planlarını həyata keçirməsinə və Qarabağ problemini ikitərəfli sülh gündəliyindən faktiki olaraq çıxarmasına imkan verib.

Lakin hesabatda diqqətçəkici məqam Rusiyanın zəifləməsi və Qarabağda baş verənlərə görə Azərbaycana gücünün yetməməsi haqda iddi-

ABŞ kəşfiyyatı Rusiyanı Bakıya qarşı qaldırır

İllik dəyərləndirmədə antiterror əməliyyatı ilə bağlı "Azərbaycana niyə mane olmadın" deyə Kremlə qınaq da edilir - bununla Moskvaya işarə vurulur ki...

alardır. Sanki hesabatda təhrikçi niyyət güdülür. Yeni Azərbaycan Qarabağda "boz zona"nı təmizlədi, illərlə separatizmi himayə etmiş ölkələrdən biri isə "tükünü də tərpədən" bilmədi, üstəlik, əməliyyatın nəticəsi sülhməramlı kontingentin regiondan çıxmasını şərtləndirdi. Bununla Moskvaya işarə vurulur ki, Rusiyanın Cənubi Qafqazda mövqeləri zəifləyib. Bu hadisələri belə qiymətləndirmək olarmı? Doğrudanmı Rusiyanın antiterror tədbirlərini dayandırmayaq istəyi olub, sadəcə, buna gücü çatmayıb? ABŞ Milli Kəşfiyyatı bizi Kremlə üz-göz etmək arzusunda, yoxsa?

Bu mövzuda "Yeni Müsavat"a danışan professor Qabil Hüseynli hesab edir ki, hesabatda tutulan mövqe ləyaqətsiz və prinsipsiz yanaşmadır: "Azərbaycan dövləti öz torpaqları uğrunda mübarizə aparıb, separatçılar ərazilərimizdən təmizləyib, 30 il terror yuvasına çevrilmiş bölgə qanunsuz silahlı birləşmələrdən xilas olunub, xunta rejimi devrilib, ABŞ kəşfiyyatı belə bir finaldan niyə narahatdır ki? Əgər ABŞ bunu günah kimi Rusiyanın ayağına yazırsa, o zaman ikisi də bir bezin qırağıdırlar. Əvvəla, Azərbaycan Ordusu antiterror əməliyyatı keçirərək yüksək səviyyədə hazırlıq görüldü və rus hərbi kontingenti işimizə müdaxilə edə bilməzdi. O zaman iki ordu toqquşmalıydı. Hətta belə bir hal baş versəydi də ordumuz geri çəkilməyəcəkdi. Sadəcə,

adama düşündürür ki, ABŞ və "Sem dayı" kimi müdafiə edir? Kimin tərəfindən çıxış etməkdədir? Ona görə hesabatda Rusiyanın qınanması varsa, vay Amerikanın qurmaq istədiyi dünya düzəninə halına". **Professurun sözlərinə görə, Azərbaycan-Rusiya münasibətləri inkişafdadır, imzalanmış strateji Moskva bəyanatı bütövlüyünə qarşılıqlı hörmət, separatizmə qarşı birgə mübarizə müddəaları yer alıb:** "Rusiya separatçıları necə müdafiə etməliyi? Çox təəssüf edirəm ki, ABŞ kimi dövlətin kəşfiyyatı illik hesabatında bu gün Ukrayna müharibəsində düşmən olduğu Rusiyanı qondarma rejimi qorumağa dəvət edib. Separatizm ümumbəşəri belədir, onunla bütün suveren dövlətlər mübarizə aparmalıdırlar. Bu hesabat isə ABŞ-ın milli maraqlarına zidd bir mövqe sərgilənməsidir. Rusiyanın regionda əvvəlki mövqelərə sahib ola bilməməsi ayrı məsələdir, Vaşinqton deyə bilər ki, Cənubi Qafqazda onun sıxışdırılması prosesi gedir. Amma Xankəndi və ətraf zoonada keçirilən antiterror əməliyyatına mane olmaqla Moskvaya qınamaq əlçaq düşüncədir".

Siyasi ekspert Fuad Əliyevə görə, ABŞ Qarabağ separatçılarını rəsmi şəkildə maliyyələşdirən yeganə dövlət olub: "Bu gün də Konqresdə, Senatda onlara dəstək çağırışları eşidilir. Blinkenin köməkçisinin Sennatda etdiyi çıxışı da unutmamışıq. Hətta bugünlərdə ABŞ-da olan ermənilər Baydeni ittiham edirdilər ki, antiterror əməliyyatının dayandırılması üçün Bakıya təzyiq etmədi. Göründüyü kimi, müxtəlif ittihamlar səslənir. Ancaq bizi nə ABŞ, nə Fransa, nə Rusiya dayandırmaq gücündə idi. Çünki keçirilən antiterror tədbiri beynəlxalq hüquqa uyğun idi. Ona görə hər üç dövlət rəsmi şəkildə etiraz bildirməyiblər. Sadəcə, ayrı-ayrı təşkilatların, konqresmenlərin, yaxud parlamentlərin bəyanatları var". **F.Əliyevin fikrincə, ABŞ Rusiya-Azərbaycan münasibətlərində gərginlik olmasını arzulaya bilər:** "Necə ki Ermənistanın və Gürcüstanın əlaqələrinin pozulması baş tutub, bölgədə yeganə dövlət biz qalmış ki, Rusiya ilə münasibətləri pragmatik şəkildə qurmuşuq. Elə bu səbəbdən də Rusiya Xankəndi əməliyyatına əngəl olmaq üçün təzyiq elementlərini işə salmadı. İkincisi, Qarabağ separatçıları regionda dinc oturmurdular, hədyanlar səsləndirir, mitinqlər keçirir, mövqelərimizi atəşə tutur, son dövrlərdə səngərlər qazmağa başlamışdılar. Azərbaycanın isə səbr kasasının daşan zamanı var və bu da 19 sentyabr oldu. Yəqin ki, ABŞ Moskva-Bakı əlaqələrini korlamaq üçün tryukları edir".

□ **EMİL SALAMOĞLU**
"Yeni Müsavat"

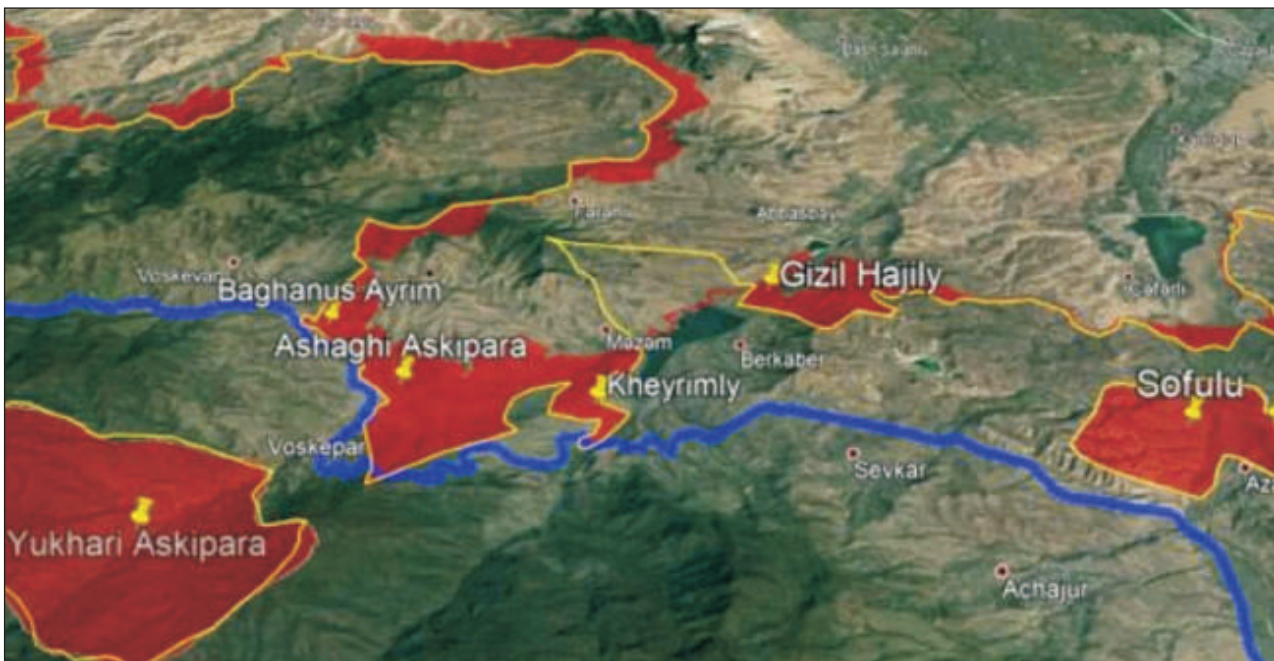
Ermenistan hökuməti Qazax rayonunun anklav olmayan dörd kəndinin Azərbaycanaya qaytarılması ilə bağlı açıqlama verib. "AzadlıqRadiosu"nun Ermənistan xidməti qeyd edilən məsələ ilə bağlı hökumətə göndərdiyi sorğuya yazılı cavab alıb. Məlumatda qeyd olunur ki, Ermənistan Nazirlər Kabineti Bağın Ayrı, Aşağı Əskipara, Xeyrimli və Qızılhacılı kəndlərinin delimitasiya və demarkasiya prosesindən əvvəl Azərbaycanaya qaytarılmasının mümkünüyü ilə bağlı sualı cavablandırıb.

Bildirilib ki, bu cür yerləşdirmə hüquqi qüvvəyə malik sənədlər əsasında həyata keçirilməlidir. "Buna əsasən Ermənistan ərazisi de-yure Ermənistan Respublikasının, Azərbaycan ərazisi isə Azərbaycan Respublikasının idarəsi və nəzarəti altında olmalıdır", - deyərək hökumət qeyri-müəyyən cavab verib. Hökumətdən bildirilib ki, Ermənistan bu cür qərarlar əsasında sərhədi çəkməyə hazırdır. "Ermənistan Təvəş bölgəsinə bitişik ən problemli ərazilərdə eyni düsturdan istifadə edərək həll yollarını tapmağa hazırdır", - daha sonra rəsmi cavabda əlavə edilib. Anklavlara gəlincə, Ermənistanın bu ərazilərin de-yure hüquqi qüvvəyə malik sənədlər əsasında delimitasiya və demarkasiyanı yenidən başlanğıc nöqtəsi kimi götürdüyü onların məsələsinə daha sonra baxacağı aydındır. Yazılı suala cavabda həmçinin baş nazir Nikol Paşinyanın martın 12-də keçirdiyi mətbuat konfransında Ermənistanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazisindən kənarda heç bir ərazi iddiası olmadığı, eyni zamanda öz suveren ərazisindən imtina edə bilməyəcəyi barədə bəyanatına da istinad edilib.

Bu arada, Ermənistan ordusuna əlavə çağırışın anonusu verilib. Fransa və Hindistandan silahlar alan, daşınma üçün İran üzərindən dəhliz açılması istiqamətində hərəkət keçən Ermənistan sülh danışıqları pərdəsi altında əslində hərbi təxribatlara hazırlaşır. Məlumatla görə, aprelin 15-dən iyulun 15-dək Ermənistanda ehtiyatda olan hərbiçilər üçün müntəzəm təlim-məşq toplanışları keçiriləcək. Musavat.com bu barədə erməni mediasına istinadən xəbər verir. Xəbərdə qeyd edilir ki, Ermənistanda 2024-cü il aprelin 15-dən iyulun 15-dək ehtiyatda olan hərbiçilər: sınavi əsgərlər, sınavi zabitlər və birinci və ikinci kateqoriyalar üzrə qeydiyyatda olan birinci qrup ehtiyatda olan zabitlər üçün təlim-məşq toplanışları keçiriləcək. Təlim-məşq toplanışında 435 nəfərə qədər şəxs iştirak edəcək ki, onlardan 128 nəfəri sınavi və kiçik zabit, 9 nəfəri ali zabit, 298 nəfəri isə zabit korpusunun ehtiyatda olan zabitidir. Bildirilir ki, təlim döyüş

Kəndlər və anklavlarla bağlı son sözü kim deyəcək?

Ermənistanın baş nazirinin gərginliyi tətikləyən açıqlamalarından sonra bu ölkədə orduya əlavə çağırışın anonusu verildi; ekspertlərə görə, Azərbaycan Ordusu istənilən vaxt işğalda olan dörd kəndə girə bilər

vərdişlərinin ümumi səviyyəsini, eləcə də ehtiyatda olan zabitlərin hazırlığını təmin etmək məqsədilə keçirilir.

"Paşinyan mətbuat konfransında Təvəş rayonu bitişik olan kəndləri Azərbaycanaya qaytarmağa hazır olduğunu təsdiqləyib. Baş nazir bildirir ki, bu kəndlər Ermənistanın suveren ərazisində deyil, 1990-cı illərdə müharibə nəticəsində nəzarətə götürülüb. Paşinyanın açıqlamalarından görünür ki, bu, birtərəfli güzəştə olacaq və Azərbaycan qoşunlarının sərhəddən geri çəkilməyəcək". Bu barədə isə "Hraparak" nəşri yazıb. Nəşr qeyd edir ki, hazırda Təvəş istiqamətindəki 7 kəndin 4-nün qaytarılmasından bəhs edilir: "Söhbət Bağın Ayrı, Qızıl Hacılı, Aşağı Əskipara və Xeyrimli kəndlərindən gedir". Nəşr "bu kəndlər qaytarılarsa, nə olacaq" sualını da araşdırıb. "Ermənistan Silahlı Qüvvələri həmin 4 kəndin ərazisindən çıxmalıdır. Bura üçüncü ordu korpusu nəzarət edir. Bu korpusa vaxtilə general Onik Qasparyan, general Qriqori Xaçaturov rəhbərlik edirdi. Ola bilər ki, bu generalar həm də bu kəndlərin qaytarılmasına görə hökumət tərəfindən təqib edilirdi. Ekspertlər bildirir ki, üçüncü korpus düşmənlə müqayisədə daha əlverişli mövqedədir. Kəndlər təhvil verildəndən sonra bu mövqelər Azərbaycanlılara keçəcək və biz

daha əlverişsiz vəziyyətə düşəcəyik. Bundan başqa, Gürcüstanla dövlətlərarası yol və Ermənistanla gələn qaz kəməri də bu ərazidən keçir. Ermənistan yeni yol tikməli, qaz kəmərinə ölkənin dərinliyinə doğru çəkməlidir. Bu, həm maliyyə, həm də zaman tələb edir", - nəşr yazır. Göründüyü kimi, ziddiyyətli xəbərlər bir-birini əvəz edir.

Qeyd edək ki, Azərbaycan və Ermənistan arasında növbəti hərbi toqquşmaların olacağı barədə ABŞ kəşfiyyatının xəbərdarlığı yayılıb. Eyni zamanda Ermənistan paytaxtına səfər edən ABŞ-ın Qafqaz danışıqları üzrə baş müşaviri Luis Bono İrəvanda Ermənistan parlament sədrinin müavini, Türkiyə ilə danışıqlar aparın nümayəndə heyətinin başçısı Ruben Rubinyanla görüşüb. Görüşdə Türkiyə-Ermənistan normalaşma prosesinin gedişi müzakirə olunub. Tərəflər Cənubi Qafqazda təhlükəsizlikə dair məsələlərə də toxunublar. Məlumatla görə, görüşdə ABŞ-ın İrəvandakı səfəri Kristina Kuin də iştirak edib.

Bundan əvvəl məlumat yayılmışdı ki, Birləşmiş Ştatlar və Türkiyə Azərbaycan və Ermənistan arasında davamlı sülhü təşviq etmək üçün birgə işləməyi öhdəlik götürüblər. Xəbər verildiyi kimi, bu barədə Türkiyə-ABŞ Strateji Mexanizminin yeddinci görüşü ilə bağlı bəyanatında vurğulanırdı. Qeyd olunub ki, dövlət

katibi Entoni Blinken və Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidanın sədrliyi ilə 7-8 mart 2024-cü il tarixlərində Vaşinqtonda ABŞ-Türkiyə Strateji Mexanizminin yeddinci iclası keçirilib. "Cənubi Qafqaz məsələsində Blinken və Fidan Azərbaycan və Ermənistan arasında balanslaşdırılmış və davamlı sülh sazişinin əldə edilməsi üçün birgə işləmək öhdəliyi götürüblər və bunun regional sabitliyə, əməkdaşlığa və rifaha kömək edəcəyinə dair razılığa gəliblər", - məlumatda bildirilib.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev "Parçalanmış dünyanın bərpası" mövzusunda XI Qlobal Bakı Forumunda çıxışı zamanı növbəti dəfə sülh mesajını səsləndirib. "İndi biz Ermənistanla sülhə heç vaxt görünmədiyi qədər yaxın", deyən dövlətimizin başçısı daha sonra bildirib: "Cənubi Qafqazda müstəqillik tarixində sülh bu qədər yaxın olmamışdır. Bu da ikinci Qarabağ müharibəsinin nəticəsidir".

Göründüyü kimi, Azərbaycan sülh mövqeyindən bəhs etdiyi halda, Ermənistanda aqressiv əhval hökm sürməkdədir. Nikol Paşinyanın gərginliyi tətikləyən açıqlamalarının, Ermənistan ordusunun eskalasiyaya hazırlaşması fonunda ABŞ diplomatının bölgəyə səfəri diqqət çəkir. Bəs bundan sonra nələr olacaq?

Deputat Sahib Aliyev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Ermənistan rəhbərliyinin

Azərbaycanın 4 kəndinin qaytarılması biləcəyi haqda üstüörtülü açıqlaması Münxen danışıqları zamanı cənab İlham Əliyevin Paşinyanın qarşısında qoyduğu tələbə qarşı tərəfin verdiyi reaksiyanın ikinci mərhələsidir: "Xatırlayırsınızsa, birinci mərhələdə onlar başqa hava çalındılar. Ermənistan baş naziri Münxenin ardından Parisə baş çəkib döndükdən sonra ecaib bir xəritə yayaraq Azərbaycanın guya onların 31 kəndini "işğal altında, yaxud da nəzarətdə saxladığını" iddia edirdi. Görünür, Makronla məsləhətləşmədən sonra onlar bizim işğal altındakı kəndlərimizi qaytarmaq tələbimizin qarşılığında belə bir gediş etməyə, delimitasiyaya öz arzuladıqları yerdən başlanmasının təminatına çalışdılar. Həm də bilə-bilə ki, bu mümkünsüzdür. Bunun mümkünsüzlüyünü dərk etmələri üçün yaqın ki, yenə də vaxta və xəbərdarlığa ehtiyac yaranıb". **S.Aliyev də təsdiqlədi ki, bu haqda açıqlama Türkiyə xarici işlər nazirinin Vaşinqtondakı görüşlərinin dərhal ardından və ABŞ Dövlət Departamentinin Qafqaz danışıqları üzrə baş müşaviri Lui Bononun regiona səfəri ərəfəsində verildi:** "Fikrimcə, burada elə məhz Ermənistanın ikinci havadarının diktəsi müəyyən rol oynayır. Vaşinqtondakılar Ermənistan rəhbərliyinə başa salıblar ki, birinci havadarlarının, yeni Fransanın

məsləhəti ilə hərəkət etmələri onlara yenidən baha başa gələcək. Fransa Avropa Parlamentində Azərbaycanda onu hazırlayanlara nifrət doğurmaqdan başqa heç bir təsiri olmayan növbəti sənədi döviyyəyə buraxmaqdan o yana gedə bilməyəcək. Açıqı, ABŞ-ın yeni "balanslı" sülh təklifinin arxasında nə dayanıldığını bilmirəm, ancaq o dəqiqədir ki, bizim işğal altındakı kəndlərimizlə bağlı Ermənistan rəhbərliyi üçüncü mərhələyə də baş vurmali olacaq, çünki həmin kəndlərin sayı 4 yox, 8-dir. Azərbaycanın dövlət başçısı isə həmin kəndlərin işğal altında qalmalarının dözülməz olduğunu deyib. Cənab İlham Əliyevin bu sözü elə-belə işləmədiyini və onun havaya deyilmədiyini isə qarşı tərəf çoxdan bilir".

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə isə bu fikirdədir ki, Ermənistan Azərbaycanın dörd anklav olmayan kəndini rəsmən işğalda saxlayır: "Bu kəndlər qeyd-şərtsiz qaytarılmalı və heç bir danışıqlar predmeti olmamalıdır. Ermənistan manipulyasiya edir, amma dolay yolla etiraf edir ki, bu kəndlər Ermənistanla aid deyil. Azərbaycan dörd anklav olmayan kəndlərin qaytarılması üçün hərbi əməliyyatlar keçirmək hüququna da malikdir. Azərbaycan danışıqlara üstünlük verir və İrəvan da bunun ciddi nəticələr olacağını fərqləndirir. Anklav kəndlərlə bağlı məsələyə isə delimitasiya prosesində baxmaq olar. Amma anklav olmayan kəndlər delimitasiya predmeti ola bilməz. Ermənistan tərəfi əvvəl 31 kənd iddialarını ortaya atmışdı. Çalışdı ki, Azərbaycandan bu kəndlərlə güzəştərlər əldə etsin". **M.Əsədullazadə qeyd etdi ki, Ermənistan tərəfi danışıqlar yolu ilə torpaq geri verməyib:** "Azərbaycanın ciddi təzyiqləri fonunda buna nail olur. Hesab edirəm ki, dörd kəndi Ermənistan delimitasiyaya salmağa və xalqa göstərməyə çalışacaq ki, bu kəndlər sərhədi müəyyənləşdirəndə Azərbaycanaya verildi. Ermənistan buna çalışır. Ermənistan tərəfi həmin dörd kəndi Azərbaycana təhvil verəcək. Əks halda, Azərbaycan Ordusu istənilən vaxt işğalda olan dörd kəndə girə bilər".

E.PASASOY, "Yeni Müsavat"

Bahalı nömrələri oğurlayanlarla bağlı DİN araşdırma aparır

Bakıda bəzi avtomobillərin üzərində olan bahalı nömrələrin oğurlanması və qarşılığında pul tələb edilməsi ilə bağlı sosial şəbəkələrdə görüntülər yayılıb.

"Qafqazinfo" xəbər verir ki, 99 EB 100 dövlət qeydiyyat nişanlı, "Volkswagen Passat" markalı avtomobilin sürücüsü maşınının nömrəsini oğurlayan şəxs və ya şəxslərin ondan pul tələb etdiyini bildirib. O iddia edib ki, avtomobilin arxa qeydiyyat nişanı gecə saatlarında oğurlanıb. Şəhər saatlarında isə maşının üzərinə Rusiya mobil operatorlarından birinə məxsus mobil nömrə yazılan kağız qoyulub.

Sürücü bildirib ki, qeyd edilən nömrə ilə əlaqə saxlayıb. Ona bildirilib ki, nömrənin yerini öyrənmək üçün təbiiqlərdən birindəki hesaba 600 manat göndərməlidir. Kiçik araşdırmadan sonra məlum oldu ki, bu kimi hadisələr ilk dəfə deyil ki, baş verir. Daha əvvəl də avtomobil nömrələrinin oğurlanması və ya qəsdən məhv edilməsi kimi hallar baş verib.

Mütəxəssislər bildirir ki, qanunvericiliyə görə, itən nömrəni bərpa etmək mümkün deyil. Sürücü yalnız nömrə lövhəsi yararsız hala düşdüüyü təqdirdə onu DYP şöbəsinə təqdim etməklə yenisini ala bilər. Bu da avtomobil sahiblərini çıxılmaz vəziyyətə salır.

Məsələ ilə bağlı DİN-in mətbuat xidmətinin əməkdaşı Nurlan Əliyev bildirdi ki, sosial şəbəkələrdə yayılmış görüntülər araşdırılır: "Məsələ ilə bağlı məlumatlılıq, hazırda müvafiq araşdırmalar aparılır".

Azərbaycanda idxalçıların və supermarketlərin qurduğu monopoliya şəbəkələrinin ölkədəki bahalaşmada oynadığı rol xüsusi izah etməyə ehtiyac yoxdur. Bunun üçün marketlərdəki qiymətlərə nəzər yetirmək və onları digər qonşu dövlətlərlə müqayisə etmək kifayətdir...

Ölkəmizdə digər ölkələrlə müqayisədə xeyli baha olan məhsullardan biri də kərə yağıdır. Azərbaycana müxtəlif ölkələrdən idxal olunan kərə yağları gömrük-keçid məntəqəsindən pərakəndə satış şəbəkələrinə - marketlərə çatana qədər elə "yolda" 2 dəfə bahalaşır. Bu da inhisarçılığın xalqımıza verdiyi "töhfələr"dir.

Ölkədəki kərə yağı bazasında Fed.az-in apardığı araşdırmaya görə, kərə yağlarının idxal qiyməti ilə onların müştəriyə satış qiyməti arasında böyük fərq var və bu fərq hər il artmaqdadır. Belə ki, 10 il əvvəl marketlərdə satılan xarici kərə yağının qiyməti ilə həmin yağın idxal qiyməti arasında cəmi 58% fərq var idisə, hazırda bu fərq

Marketlərdə ikiqat baha satılan kərə yağı

Azərbaycana idxal olunan kərə yağları necə olur ki, gömrükdən satış şəbəkələrinə çatana qədər elə "yolda" 2 dəfə bahalaşır

100%-i keçib, yəni 2 dəfədən artıqdır.

Belə ki, araşdırmaya əsasən, 2014-cü ildə Azərbaycana gətirilən kərə yağının 1 kiloqramının idxal qiyməti (burada və bundan sonrakı bütün hallarda söhbət il üzrə orta qiymətdən gedir-mül.) cəmi 4,34 manat olub. Həmin ildə yağın pərakəndə satış şəbəkəsində, yəni marketlərdəki son qiyməti isə 6,86 manat təşkil edib. Başqa sözlə, kərə yağının marketdəki satış qiyməti - onun idxal qiymətindən 2,52 manat artıq olub ki, bu da "cəmi" 58% artım deməkdir.

İlk baxışdan yağın qiymətinin gömrükdən marketə qədər 58% artması yüksək bahalaşma kimi görünə bilər.

Amma görünür, həmin vaxt inhisarçılar daha insafılı olublar. Çünki sonrakı illərin rəqəmləri göstərir ki, bu, son 10 ildə ən zəif bahalaşmadır. Sonrakı illərdə qiymətlər daha sürətli artıb.

Devalvasiyaların tar-mar elədiyi 2015-ci ilin iqtisadi göstəricilərini nəzərə almasaq, 2016-cı ildə kərə yağının 1 kiloqramı ölkəyə 5,73 manatdan idxal edilirdi. Həmin yağın marketlərdə satış qiyməti isə artıq 10,57 manatı keçmişdi. Başqa sözlə, market qiyməti ilə gömrük qiyməti arasında fərq 4,84 manata və ya 85%-ə yüksəlmişdi.

2017-ci ildə bu fərq ilk dəfə 100%-i keçərək 104% təşkil etdi. Bu, o demək idi ki, kərə

yağının market qiyməti gömrükdə qeydiyyat qiymətini 2 dəfədən çox üstələyir. 2018-ci ildə bu rəqəm 75%-ə düşsə də, sonrakı illərdə yenidən artıb və 2019-cu ildə 95%-ə, 2020-ci ildə 98%-ə, 2021-ci ildən sonra isə 100%-ə yüksəlib.

Yenincə başa çatana 2023-cü ildə isə kərə yağının market və gömrük qiyməti arasında fərq daha yüksək həddə çatıb - 108%.

Ötən il xaricdən Azərbaycana 92 milyon 416 min dollar dəyərinə 16 min 597 ton kərə yağı idxal edilib, yəni yağın 1 kiloqramının idxal qiyməti 9,47 manat olub. Onun marketdə satış qiyməti isə ortalama 19,67 manat, yəni gömrük qiymətindən 10,2 manat baha olub.

Təsəvvür edin ki, 2016-cı ildən 2023-cü ilədək kərə yağının idxal qiyməti cəmi 3,74 manat artdığı (9,47 manat - 5,73 manat) halda, onun marketlərdəki satış qiyməti 9,10 qəpik artıb. Yeni son 8 ildə marketlərdəki qiymətlər gömrükdəki qiymətlərdən 3 dəfə çox artıb.

Bunun əsas səbəblərindən biri ölkədə market şəbəkələrinin sürətlə böyüməsi və ərzaq mallarının satışında marketlər şəbəkəsinin payının

artmasıdır. Bu sahədə rəqabətin azalması isə qiymətlərin yüksək səviyyədə saxlanılmasına səbəb olur.

Araşdırma onu da göstərir ki, xaricdən gətirilən kərə yağının idxal qiymətinin dəyişməsi onun marketlərdə satış qiymətinə alıcı üçün daha pis istiqamətdə təsir edir. Yeni bahalaşma olduqda yağın market qiyməti idxal qiymətindən daha sürətlə artır, yağın idxal qiyməti ucuzlaşanda isə bu, market şəbəkəsində ya, ümumiyyətlə, hiss olunmur, ya da çox cüzi hiss olunur.

Belə ki, 1 kq kərə yağının idxal qiyməti 2016-cı ildə 5,73 manat, 2017-ci ildə 8,23 manat, 2018-ci ildə 9,78 manat, 2023-cü ildə 9,47 manat, 2022-ci ildə 9,91 manat, 2021-ci ildə isə 8,93 manat olub.

2017-ci ildə yağın gömrük qiyməti 44% artdığı halda, onun market qiyməti 59% artıb. 2019-cu ildə yağın qiyməti gömrükdə 11% ucuzlaşdıq halda, marketlərdə cəmi 1% ucuzlaşıb.

Bir sözlə, kobud desək, Azərbaycan vətəndaşı gömrükdən 5 manata keçən ərzağı mağazada 10 manata almalı olur.

□ "Yeni Müsavat"

Müdafiə Nazirliyindən 143 milyonu belə oğurlayıblar Fərim Sərkərov: "Bütün pulları Cəlal Kazimov və Rasim İbrahimov vasitəsilə təftişə vermişəm"

Bu gün-martın 15-də Bakı Hərbi Məhkəməsinə hakim Fikrət Əliyevin sədrliyi ilə Müdafiə Nazirliyinin mənimləməyə görə tutulmuş Maliyyə və Bütçə İdarəsinin sabiq rəisi general-mayor Nizami Məmmədovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi davam edəcək.

Yada salmaq ki, Nizami Məmmədovla yanaşı, hakim qarşısına Hərbi Hava Qüvvələrinin Maliyyə Xidmətinin sabiq rəisi, polkovnik Cəlal Kazimov, Quru Qoşunların Maliyyə İdarəsinin rəisi Bayram Bayramov və Hərbi Dəniz Qüvvələrinin Maliyyə Xidmətinin sabiq rəisi Vüsal Əlizadə çıxarılıblar.

Musavat.com xəbər verir ki, məhkəmədə şahidlərin dinlənilməsi mərhələsidir. İş üzrə çoxsaylı şahidlər var. Sonuncu prosesdə şahid Fərim Sərkərov ifadə vermişdi. O da iş üzrə bir çox şahidlər kimi hazırda həm də təqsirləndirilən şəxsdir. Onun təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edildiyi cinayət işi ayrıca icraata verilib.

Fərim Sərkərov 2010-cu ildən Müdafiə Nazirliyində za-

bit kimi işə başlayıb.

Onun sözlərinə görə, ilk iş yeri 3-cü ordu korpusunda, Hərbi Hava Qüvvələrinin "N" sayılı hərbi hissəsində maliyyə xidməti rəisinin köməkçisi olub. 2018-ci ildən 2022-ci ilin fevralına qədər Müdafiə Nazirliyinin "N" sayılı hərbi hissəsində maliyyə xidmətinin rəisi vəzifəsində çalışıb. 2022-ci ilin fevral ayında Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin keçirdiyi əməliyyat zamanı saxlanılıb.

Fərim Sərkərov deyib ki, dövlətə vurduğu ziyanı tam ödəyib, bu səbəbdən barəsində başqa yerə getməklə bağlı qətimkan tədbiri seçilib və azadlığa buraxılıb.

Prokurorun suallarını cavablandıraraq Fərim Sərkərov deyib ki, işlədiyi dövrdə maliyyə pozuntula-

rına yol verib: "Əlavə sifarişlər yazırdıq. Həmin məbləğin 30 faizini təftişə, 20 faizini də maliyyələşməyə vermişəm. İşlədiyim dövrdə ümumilikdə 594 min manat ziyan vurulub. Həmin məbləğdən də 208 min 94 manat mənə çatıb. Həmin ziyanı da tam ödəmişəm".

Fərim Sərkərov deyib ki, işlədiyi dövrdə rəisləri Cəlal Kazimov və Rasim İbrahimov olub: "Bütün pulları onların vasitəsilə təftişə vermişəm. İşlədiyim vaxt Maliyyə Bütçə İdarəsinin təftişindən başqa nazirlik tərəfindən iki dəfə inspeksiya gəlib. Həmin vaxtda əlavə olaraq 25 min manat pulu Cəlal Kazimova vermişəm".

Daha sonra təqsirləndirilən Cəlal Kazimov da buna münasibət bildirib. O qeyd edib ki, Fərim Sərkərovun maliyyə xidmətinin rəisi təyin olunması üçün təqdimatı o verib: "Fərimdə yalan yoxdur. O vaxt artıq olan məbləğin 20 faizi maliyyələşmənin rəisinə,

30 faizi isə təftişin rəisi Rafael Xələfova çatıb. Həmin məbləğləri maliyyə xidmətinin rəisləri mənə verib. Mən də onlara vermişəm. Heç kimdən əlavə pul alınmayıb, əlavə tapşırıqlar verilməyib. İnspeksiya pullarına gəlincə isə deyim ki, nazirlik tərəfindən bizim yoxlamadan başqa inspeksiyalar göndərilirdi. İnspeksiyalar yalnız nazirin əmri olurdu, onlar birbaşa nazirə tabedir. Yoxlamalar gələn zaman tabeliyində olan maliyyə xidmət rəisləri məlumat verirdi. Onlar pulları göndərirdi, mən də həmin məbləğləri Rafael Xələfova verirdim. O da məsələni inspeksiyanın rəisi Namiq Poladovla həll edirdi, beləcə problem aradan qalxırdı".

Vəkillərin suallarını cavablandıraraq Fərim Sərkərov qeyd edib ki, artıq məbləğləri nağd şəkildə, ya da "ölü canlar" adlandırılan kartlar vasitəsilə çıxarıb: "Müxtəlif dövrlərdə ümumilikdə 14 kart açılıb, həmin məbləğlər çıxarılaraq nağdı-

laşdırılıb. Həmin pullar da təftiş zamanı hesablanıb. **Daha sonra Fərid Abdullayev ifadə verib. O, "N" sayılı hərbi hissənin maliyyə xidmət rəisi işləyib. Bildirib ki, 2021-2022-ci illər arasında maliyyə xidməti rəisi olduğu hərbi hissədə artıq sifarişlər yazılaraq pullar mənimlənilib:** "Həmin dövrdə ümumilikdə 67 min manat yeyinti aşkar edilib. Maliyyə Nazirliyi tərəfindən aparılan yoxlamalarda işti- rət etmişəm və yoxlamanın nəticəsi ilə razılaşmışam. Həmin puldan 67 min 512 manat mənə çatıb. Dövlətə vurduğum ziyan- dan 52 min 800 manat ödəmişəm. Qalan məbləği yaxın zamanlarda ödəyəcəm".

Şahid ödənişin qəbzlərini məhkəməyə təqdim edib. Digər şahid, hazırda Mərkəzi Ər-

zaq Anbarının maliyyə xidmətinin rəisi Səfər Əmirov bildirib ki, hərbi hissədə çalışdığı dövrdə artıq sifarişlər yazılaraq pullar mənimlənilib: "Həmin dövrdə ümumilikdə 67 min manat yeyinti aşkar edilib. Maliyyə Nazirliyi tərəfindən aparılan yoxlamalarda işti- rət etmişəm və yoxlamanın nəticəsi ilə razılaşmışam. Həmin puldan 67 min 512 manat mənə çatıb. Dövlətə vurduğum ziyan- dan 52 min 800 manat ödəmişəm. Qalan məbləği yaxın zamanlarda ödəyəcəm".

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"

Avropa Parlamentinin anti-Azərbaycan qətnaməsinə sərt etirazlar

Qətnamədə əksini tapan siyasi etik normalardan kənara çıxan cəfəng və təhqiramiz ifadələr, ərazi bütövlüyümüzə və suverenliyinə qarşı açıq təhdidlər bu qurumun əsl mahiyyətini bir daha göstərdi

Avropa Parlamenti 13 mart 2024-cü il tarixli qətnaməsi ilə ölkəmizə qarşı növbəti tənqibat edib.

Avropa Parlamentinin qəbul etdiyi "Avropa İttifaqı və Ermənistan arasında daha yaxın əlaqələr və Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinə ehtiyac" adlı qətnamə ölkəmizə qarşı yürüdülmən növbəti ikili standartların bariz nümunəsidir. Erməni lobbisinin təsiri altında olan bir sıra dairələr tərəfindən hazırlanan sənəd "sülhün təşviq edilməsi" kimi təqdim olunsa da, bu addım açıq-aşkar Azərbaycana qarşı başladılan qarayaxma kampaniyasının tərkib hissəsidir. Bu qətnamədə bütün faktlar saxtalaşdırılaraq beynəlxalq əlaqələrin mahiyyətinə zidd olan, siyasi etik normalardan kənara çıxan cəfəng və təhqiramiz ifadələr yer alır. Ən önəmli isə bu sənəddə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinə qarşı açıq fikirlər əks olunub ki, bu da bir daha Avropa Parlamenti üzvlərinin əsl simasını ortaya qoyub.

Avropa Parlamentində "Avropa İttifaqı və Ermənistan arasında daha yaxın əlaqələr və Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinə ehtiyac" adlı 13 mart 2024-cü il tarixində qəbul edilmiş qətnamə əsassız və qərəzli olmaqla yanaşı, ölkəmizə qarşı növbəti ikili standartların bariz nümunəsidir. Bu barədə XİN-dən məlumat verilib.

Avropa Parlamentində Ermənistan və erməni lobbisinin təsiri altında olan bir sıra dairələr tərəfindən irəli ləvilən bu qətnamə, "sülhün təşviq edilməsi" kimi təqdim olunmasına və guya Avropa İttifaqı-Ermənistan münasibətlərinə həsr olunmasına baxmayaraq, bütün faktların saxtalaşdırıldığı Azərbaycana qarşı qarayaxma kampaniyasının tərkib hissəsidir.

Qətnamədə beynəlxalq əlaqələrin mahiyyətinə zidd olaraq siyasi etik normalardan kənara çıxan cəfəng və təhqiramiz ifadələrin, eləcə də Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinə qarşı açıq pozuntu dolu fikirlərin əks olunması qətnaməni irəli sürmüş Avropa Parlamenti üzvlərinin əsl mahiyyətini izah edir.

Avropa Parlamenti Azərbaycanla Ermənistan arasında normalaşma prosesinə müdaxilə əvəzinə Avropanı бүрүyən daha ciddi problemlər, o cümlədən irqi ayrı-seçkilik, islamofobiya, ksenofobiya, ekstremizm və miqrantlara münasibətdə qeyri-insani davranış kimi məsələlərlə məşğul olsa daha faydalı quruma çevrilər.

Avropa Parlamenti üzvlərinin diqqətinə bir daha çatdırırıq ki, bəyan etdiyi qəbul edilmiş qətnamə əsassız və qərəzli olmaqla yanaşı, ölkəmizə qarşı növbəti ikili standartların bariz nümunəsidir. Bu barədə XİN-dən məlumat verilib.

"Avropa Parlamenti

martın 13-də qəbul etdiyi qətnamə ilə Azərbaycana qarşı olan açıq qərəzini növbəti dəfə nümayiş etdirib. Görünən odur ki, Avropa xalqlarının problemləri, qarşılaşdıqları çağırışlarla məşğul olmaq əvəzinə Avropa Parlamenti artıq tam şəkildə erməni lobbisinin, Azərbaycanofob, islamofob, şovinist və irqçi qüvvələrin qanuni təmsilçisinə çevrilib".

Bu fikirlər isə Milli Məclisin Avropa Parlamentinin "Avropa İttifaqı və Ermənistan arasında daha yaxın əlaqələr və Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinə ehtiyac" adlı qətnaməsinə dair açıqlamasında yer alıb.

Açıqlamada həmçinin qeyd olunur: "Avropa Parlamentinin ötən illər ərzində Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini sözdə belə olsa tanımaqdan, dəstəkləməkdən inadla imtina etməsinin dəfələrlə şahidi olmuşuq. Lakin ölkəmizin ərazi bütövlüyü və suverenliyinə qarşı aparılan indiki kampaniya Avropa Parlamentinin artıq riyakarlığı və ikiüzlülüüyü də bir kənara qoyaraq, Azərbaycana qarşı birmənalı şəkildə hücum keçdiyini göstərir.

Qətnamədə Azərbaycana qarşı səsləndirilən açıq təhdidlər və tələblər, tabutuna mismar vurulmuş separatçılara göstərilən aşkar dəstək və onları diriltmək cəhdləri, Ermənistanın şərti sərhəddəki hərbi

təxribatlarının bilərəkdən görməzdən gəlinməsi, Fransanın Cənubi Qafqazda vəziyyəti gərginləşdirməyə çalışan addımlarının "orduya islahat dəstəyi" kimi qələmə verilməsi və digər bir çox məqamlar məhz bunun sübutudur.

Absurd olan başqa bir məsələ isə bundan ibarətdir ki, Avropa Parlamenti Azərbaycana qarşı bu hücumunu "sülh sazişinə ehtiyac" adı altında pərdələməyə cəhd edir. Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişi üzrə danışıqların aparıldığı bir vaxtda tamamilə proseslərin mahiyyətinə zidd olan bu qətnamə, əksinə, "sülh sazişinə zərbə" kimi xarakterizə olunmalıdır.

"Qərbi Azərbaycan içməsi Avropa Parlamentinin irqçi yanaşmadan çıxış edərək bu gün qəbul etdiyi, regionda gərginliyi artırmaq məqsədi güdən növbəti anti-Azərbaycan qətnaməsinə sərt şəkildə qınayır".

Bu barədə icmanın yaydığı bəyanatda bildirilib.

Qeyd edilib ki, Avropa Parlamentində oturan neosəlibçilər Ermənistanı hərbiləşdirməyə çağırıblar və əsassız iddialarla Azərbaycana böhtan atıblar. Əslində müəyyən dairələrin əlində alət olan korrupsiyalar, irqçi ünsürlər yığıntısı olan Avropa Parlamenti Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpası ilə ədalətin zəfər çalmasından qəzəbini gizlədə bilmir.

"Son dövrlər Ermənistan və Azərbaycan arasında müşahidə olunan nisbi sabitlik, iki dövlət arasında baş vermiş yüksək səviyyəli təmaslar və Almaniyanın federal kanslərinin səyləri fonunda Avropa Parlamentinin bu qətnaməni qəbul etməsi təxribatçı addımdır və regional dinamika baxımından tamamilə yanlış siqnal verir.

Avropa Parlamenti bu cür əbəş oyunlar yerinə Ermənistandan və əvvəllər işğal olunmuş Azərbaycan torpaqlarından bir milyondan artıq azərbaycanlının qovulmasına, orada azərbaycanlıların mədəni irsinin, mindən çox azərbaycanlı yaşayış məntəqəsinin dağıdılmasına, minlərlə mülki azərbaycanlının qətləminə indiyədək niyə susduğuna dair izahat verməlidir.

Ermənistan tarixdən dərs çıxararaq həmin bəd-xah qüvvələrin təxribat və

Bayden Azərbaycana dəstəyi iki milyon azaldı

Bu, terrorizmə qarşı mübarizə və minalardan təmizləmə proqramlarının daxil edilməməsi ilə əlaqədardır

Bayden administrasiyası öz xarici siyasi prioritetlərini açıqlayıb. Bunu jurnalistlərə Dövlət Departamentinin nümayəndəsi təqdim edib.

"ABŞ hökuməti Azərbaycanla bir sıra sahədə hər iki ölkə üçün prioritet olan bəzi əsas mövzular üzrə əməkdaşlıq edir", - dövlət katibinin müavini Riç Verma "Turan"-ın Vaşinqton müxbirinə bildirib.

"Azərbaycan üçün 2025-ci maliyyə ili üzrə sorğuya inklüziv iqtisadi artıma və ticarətin genişləndirilməsinə dəstək, ingilis dilinin tədrisi imkanları, vətəndaş cəmiyyəti və müstəqil KİV, həmçinin insan hüquqlarını müdafiə edən təşkilatlara dəstək, regionda dialoq və etimad quruculuğu tədbirləri daxildir", - o vurğulayıb.

Administrasiya Azərbaycan üçün 12,5 milyon dollara yaxın ikitərəfli yardım istəyib ki, bu da ötən illə müqayisədə 2 milyon dollar azdır. Bu, nüvənin yayılmaması, terrorizmə qarşı mübarizə və minalardan təmizləmə proqramlarının daxil edilməməsi ilə əlaqədardır.

Verma maliyyənin azaldılmasının 907-ci düzəlişlə əlaqəli olub-olmaması barədə suala dəqiq cavab verməyib. Eyni zamanda təsdiqləyib ki, 907-ci düzəlişlə bağlı məhdudiyyətlər qüvvədə qalır.

Bundan öncə "Turan" bildirib ki, Bayden administrasiyasının 2025-ci il üçün büdcə təklifi demokratiya və sülhə dəstəyi, həmçinin Rusiya və Çinin Avrasiya regionunda zərərli təsirinə qarşı mübarizəni əks etdirir. Ümumilikdə büdcəyə Dövlət Departamentinin və USAID-in maliyyələşdirilməsinin 700 milyon dollar artırılması daxildir. Çinlə rəqabətə gəlincə, Verma deyib: "Biz mümkün olduğu hər yerdə Çini üstələmək üçün əlimizdəki bütün vasitələrdən istifadə etməliyik".

"Bu sorğuda digər mühüm prioritet Rusiyanın Ukraynadakı müharibəsinin strateji uğursuzluq olaraq qalmasını təmin etməkdir. Biz 482 milyon istəyirik ki, bu da Ukraynaya həlledici dəstəyi təmin edəcək", - o deyib.

təhriklərinə uymamalıdır. Ermənistan həmin qüvvələrlə və bu kimi "sənədlərlə" özü arasında məsafə qoymalı, qovulmuş qərbi azərbaycanlıların geri qayıtmasına şərait yaratmaqla Azərbaycanla sülh əldə etməyə çalışmalıdır", - deyərək bəyanatda vurğulanıb.

Avropa Parlamentinə bildiririk ki, onun belə "dəstəyinə" qətiyyətlə ehtiyac yoxdur və tövsiyə edirik ki, öz "səylərini" başqa istiqamətlərə yönəlsin".

"Biz Orta dahlizin tam gücü ilə çalışması üçün çalışırıq".

Bunu martın 14-də XI Bakı Qlobal Forumu çərçivəsində keçirilən "Parçalanmış dünyanın bərpası" mövzusunda paneldə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev bildirib.

O deyib ki, hazırda beynəlxalq təşkilatların öhdəliklərini yerinə yetirməməsinin şahidiyik.

"Dünya COVID-19-un vurduğu təsirin qarşısını tam ala bilməyib. Azərbaycan peyvəndlərin bərabər paylanması təşəbbüsü ilə çıxış etmişdi. Beynəlxalq təsisatların, Avropa təşkilatlarının böhran yaşadığını görürük. Avropa Parlamentinin Azərbaycana qarşı islamofobiya platformasına çevrildiyini görürük. Azərbaycan təşəbbüsləri ilə parçalanmış dünyanın bərpasına töhfəsini verəcək".

2024-cü ilin yanvarında 1918-ci ildə Azərbaycan Milli Şurasının təsisçisi və sədri Məmməd Əmin Rəsulzadənin 140 illiyi tamam olub. Bakıda Məmməd Əmin Rəsulzadənin Ev Muzeyi yoxdur. Tarixçi, professor Solmaz Rüstəmovə-Tohidinin rəhbərlik etdiyi "Rəsulzadə Ev Muzeyi" ictimai qrupunun Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin banisinin muzeyinin yaradılması üçün icra hakimiyyəti orqanlarına müraciətləri müxtəlif bəhanələrlə qarşılaşır.

Professor Solmaz Rüstəmovə-Tohidi ev muzeyinin olmamasının səbəbləri haqqında "Turan"a bunları deyib: "Problem məkan məsələsidir. Rəsulzadənin Bakı şəhərində yaşadığı ata-baba mülkü 60-cı illərdə sökülüb və yerində "Nizami" metrostansiyası tikilib. Novxanıda doğulduğu evdə uşaq bağçası yerləşir və biz əvvəldən bu evə iddia etmirdik. Biz muzey ünvanı olaraq Rəsulzadəyə Cümhuriyyət dönməndə bir çox xadimlərə olduğu kimi verilmiş - Vorontsovskaya 15 - indiki İslam Səfəri-15 ünvanındakı mənzili almaq istərdik. Lakin bu mənzilin yerləşdiyi binada hazırda hotel yerləşir, içəridən bütün sökülüb və hotel halına salınıb. Yaxud da elə həmin küçə, lakin 13 nömrəli eyni quruluşlu binanın 2-ci mərtəbəsində muzey üçün yararlı məkan var. Şansımızdan Mədəniyyət Nazirliyinin balansındadır və çox uyğundur. Həmin otaqların muzey üçün ayrılması məsələsini qaldıraraq ilk mərhələdə qaldı, danışıqlar getdi, sonra nazirlikdə 2 dəfə rəhbərlik dəyişdi və hələ də muzey məsələsi açıq qalır".

Professor Rüstəmovə-Tohidi bildirib ki, İslam Səfəri-15 ünvanındakı binanın divarına Rəsulzadənin burada yaşadığı

Mədəniyyət Nazirliyi Rəsulzadəyə barelyef də qıymır

Rais Rəsulzadə:
"Bu məsələ 30 ildir ki, öz həllini tapmır..."

ğına dair barelyef - xatirə lövhəsi vurulması məsələsinin həll edilməsində də problem yaranıb. İctimai qrup 2 ildir bu

Qulu Məhərrəmli:
"Bu işləri "kiçik" adamların öhdəsinə buraxmaq olmaz"

məsələ ilə bağlı müxtəlif instansiyalara müraciət edib, lakin heç bir cavab almayıb. Məsələ ilə bağlı Mədəniyyət

yət Nazirliyinin mövqeyini öyrənməyə çalışdıq. Qurumdan tezliklə sorğumuza cavab verəcəyi bildirildi.

Rəsulzadənin nəvəsi Rais Rəsulzadə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında qısa mövqə bildirib: "Bu məsələ 1 il, 5 il deyil, 30 ildir ki, öz həllini tapmır. 1992-ci ildən bu yana bu barədə televiziya, mətbuatda söhbətlər, müzakirələr gedir, amma hələ ki, heç bir nəticə yoxdur".

"Rəsulzadə Ev Muzeyi Qrupu"nın üzvü, professor Qulu Məhərrəmli isə dedi ki, iki il əvvəl yaratdıqları qurum daha sonra böyük ictimai birliyə çevrildi: "Birliyin yaradılmasının da əsas məqsədi Rəsulzadə irsinin araşdırılması, tədqiq olunması, müəyyən konfransların, elmi tədbirlərin, simpoziumların keçirilməsi və Rəsulzadənin ev muzeyinin yaradılması ilə bağlı işlə-

rin görülməsidir. Müxtəlif yerlərə müraciətlər olunub, təkliflər verilib, lakin təəssüf ki, indi qədər bunun heç bir faydası olmayıb. Azərbaycanda çox sayda siyasi xadimlərə, ədiblərə, şairlərə muzey açılıb və bu, çox təqdirəlayiqdir, xalqın yaddaşdır, lazımdır. Rəsulzadə də Azərbaycan Cümhuriyyətinin əsasını qoyanlardan biri və birincisidir. Azərbaycanın milli ideologiyasını hazırlayan, Azərbaycan Milli Hərəkatının rəhbəridir, müstəqil Azərbaycanın ilk dövlət başçısıdır, Milli Şuranın sədridir. Yeni bu xalqın formalaşmasında, onun səsi, iradəsinin ifadə olunmasında Rəsulzadənin misilsiz xidmətləri var.

xadimlərin virtual ev muzeyləri var. Beləliklə, "II Beynəlxalq Rəsulzadə qiraətləri" adlı konfransın gedişində bu muzeyi təqdim etdik. Həmçinin bildirim ki, bir neçə gün öncə Ankara Universitetində də bu muzeyin təqdimatı oldu.

Bəs niyə bu günə qədər Rəsulzadənin ev muzeyi yaradılmır, bunu hansısa məntiqə izah etmək olmur. İnsanlarda Cümhuriyyətə böyük sevgi var. Çünki Cümhuriyyət Azərbaycan xalqının demokratik ideali, özünün ifadəsidir ki, tarix səhnəsinə bu cür Cümhuriyyət çıxıb. Ona görə də bu işləri "kiçik" adamların öhdəsinə buraxmaq

Rəsulzadənin ev muzeyinin yaradılması məsələsinə gəldikdə, 1992-ci ildən Rəsulzadənin yaşadığı Vorontsovskaya 15 - indiki İslam Səfəri-15 ünvanındakı küçəyə vaxtilə lövhə vurulmuşdu. Lakin sonra həmin lövhəni qopardılar. İndi ora lövhə vurmaq üçün Nazirlər Kabinetinin göstərişi, sərəncamı olmalıdır, lakin təəssüf ki, bunu edən yoxdur. Bununla bağlı Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinə müraciət etmişik, qəbullarda olmuşuq, söhbətlər aparmışıq, ən yüksək instansiyalara da müraciət etmişik, amma sonda bu qənaətə gəlmişik ki, belə bir muzeyin yaradılması indiki halda real deyil, bunun üçün o imkanlar, istəklər yoxdur. Ona görə də biz başqa bir yol secdik, belə ki, Rəsulzadənin virtual ev muzeyini yaratdıq. Dünya praktikasında bu var. Məsələn, Vinston Çörçil və digər məşhur

olmaz. Zaman gələcək ki, Rəsulzadənin ev muzeyi yaradılacaq, məzarı Azərbaycana gətiriləcək, eləcə də Əlimərdan bəy Topçubaşovun məzarı gətiriləcək, Cümhuriyyət üçün, bu millət üçün həyatını qurban vermiş digər xadimlər, o cümlədən Həsən bəy Ağayev, Nəsim bəy Yusifbəyli, Fətəli xan Xoyski öz layiqli dəyərini alacaq. Bu baxımdan qısqanc münasibəti aradan qaldırmaq lazımdır. Yəni tarix hər şeyi öz yerinə qoyur və bu cür davranışlara istehza edir, gülür. Ona görə də bu dövlət xadimlərimizə vaxtında hörmət və ehtiram göstərilə, bir o qədər yaxşı olar. Bəzən bu işləri o qədər "xırda" adamlar görür, insan onların davranışına heyret edir".

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Ziyalılardan TV rəhbərlərinə kəskin tənqidlər

Televiziya rəhbərləri efirə nəzarət etməlidirlər ki, kimlər nə danışır, kimlər millətə ağıl öyrədir...

Məlum olduğu kimi, bir neçə gün əvvəl ATV, "Xəzər", ARB və "Space" telekanallarının rəhbərləri Prezident Administrasiyasına dəvət olunublar.

Onların iştirakı ilə keçirilən iclasda kanallarda yayımlanan bir sıra şou və sosial verilişlərdəki biabırçı vəziyyətlə bağlı ciddi iradlar səsləndirilib. Qeyd edilib ki, ictimai narazılıq və narahatlıq doğuran "Bizimləsən", "Elgizlə izlə", "Səni axtarıram", "Həmin Zaur", "Gəl danış", "Yaxşıya doğru", "Təsir dairəsi" kimi verilişlər son illər teleradio məkanının inkişafı sahəsində əldə olunmuş uğurlara ciddi kölgə salır. Telekanalların reyting yarışında etik qaydaların pozulduğu, milli-mənəvi dəyərlərimizə xələl gətirildiyi, insanların şəxsi həyatına kobud müdaxilələrin yol verildiyi bəsit və bayağı verilişlərin çəkisinin artması narahatlıq doğurmaya bilməz. Həmin verilişlərdə eyni qalmaqalların əvvəlcədən ssenariləşdirilməsi, auditoriyanın pulla cəlb edilməsi, iştirakçılarla əlaqələrdə korruptsiya sxemlərinin həyata keçirilməsinə dair çoxsaylı şikayətlər var. Gündəlik 3-5 saat davam edən bu verilişlərdə insanların şəxsiyyəti alçaldılır, efirdə təhqir və

ədəbsiz ifadələr işlədilir, efir mədəniyyəti, nitq qabiliyyəti, bilik səviyyəsi tələblərə cavab verməyən aparıcılar və ekspertlər isə sanki cəmiyyətə meydan oxuyurlar.

Mövzu ilə bağlı Bakupost.az -a danışan Milli Məclisin Ailə, qadın və uşaq məsələləri Komitəsinin sədri, professor Hicran Hüseynovanın sözlərinə görə, Ailə dəyərlərimizin təbliğində KİV-in, xüsusilə televiziyanın üzərinə böyük iş düşür: "Əfsuslar olsun ki, bir çox hallarda sosial-məişət mövzulu

proqramlarda yalnız cəmiyyət-dəki neqativ hadisələr nümayiş olunur. Ən xoşagəlməz hallardan biri də odur ki, teleməkanda etik qaydalar pozulur, insanlarla kobud rəftar olunur. Efirə qeyri-peşəkar insanları ekspert kimi dəvət edirlər və bir çox hallarda onların tövsiyələri, qiymətləndirmələri problemin həllinə deyil, onun daha da dərinləşməsinə səbəb olur. Bu verilişlər digər ailələrdə də ailədaxili münasibətlərə təsir edir, insanların davranışlarına mənfi təsir göstərir. Düzdür, ailələrin problemlərini işıqlandırmaq la-

zımdır, lakin burada heç kimin şəxsiyyətinə toxunmaq, şərəf və ləyaqətini təhqir etmək olmaz. Etik və hüquq qaydalarına əməl etməklə bu və ya digər məsələləri müzakirə etmək olar. Digər tərəfdən, bizim çox sayda nümunəvi ailələrimiz var - 40, 50, 60 və daha çox müddətdir bir yerdə yaşayırlar. Niyə onları göstərmir, təbliğ etmirik? Axı belə ailə modeli bizim ailə institutunun qorunub saxlanmasına müsbət təsir göstərə bilər. Biz bu verilişləri indiki formada nə qədər çox göstərsək, bir o qədər ağır fəsadlarla üzlə-

şəcəyik. Ona görə də bununla bağlı ciddi addımlar atılmalıdır".

Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin sədri Elçin Şıxlı isə bildirib ki, sosialyönümlü verilişlər dünyanın bir çox ölkələrində var. Sadəcə olaraq, həmin verilişləri peşəkar insanlar aparır: "Belə verilişlər sosial problemlərin ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılmasına, onların hansısa şəxildə həll olunmasına imkan yaradır. Sadəcə, bizdə reyting və şou xatirinə fırıldaq göstərilir. O verilişləri peşəkarlıqdan uzaq, səviyyəsiz aparırlar. Orada camaata, millətə ağıl öyrədənlərin özlərinin mütləq əksəriyyətinə ağıl öyrətmək lazımdır. İnsanlar baxıb görür ki, bu adamın özü məişət pozğunudur, amma çıxıb millətə namusdan, qeyrətdən danışır. Bütün bunların olmaması üçün efirə peşəkarlar dəvət olunmalı, proqram yalnız bir aparıcının öhdəsinə buraxılmamalıdır. Televiziya rəhbərləri efirə nəzarət etməlidirlər ki, kimlər gəlir, kimlər danışır, kimlər millətə ağıl öyrədir. O zaman sonradan o verilişlər biabırçı şəkildə bağlanmaz. Hansısa bir həkim bayağı verilişə çıxarırlar və sonradan öyrənir-sən ki, o kosmetoloqdur, amma terapevtik edir, yaxud da özünü göz həkimi kimi camaata sırıyır. Belə şeylər olanda təbii ki, narazılıq olur və bu, həmin verilişlərin bağlanması gətirib çıxara bilər".

Millət vəkili Ceyhun Məmmədov da hesab edir ki, adıçəkilən verilişlərdə ailə dəyərləri gözəndən salınır, Azərbaycan kişisi və qadını izləyicilərin qarşısında alçaldılır: "Dünyanın heç bir ölkəsində şou tipli proqramlarda belə hallar müşahidə edilmir. Bu gün Azərbaycan bir sıra televiziya kanallarında yayımlanan verilişlər xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərinin məhvə xidmət edir. Azərbaycan kişisini və ya qadınını ekran qarşısında alçaltmaq nəyə xidmət edir? Ola bilər ki, onlar həyatlarının hansısa mərhələsində səhvə yol veriblər. Biz onu mütləq ictimailəşdirib müzakirə obyektinə çevirməli deyilik. Bu gün televiziya kanallarında elmi verilişlərə yer verilmir. Ümumiyyətlə, bəzi istisnalar çıxmaqla televiziya bizim öz proqramlarında ziyalılara da yer vermir. Bu gün Azərbaycan televiziya kanallarında həm də ziyalı sözlünə ehtiyac var. Televiziyalara bununla bağlı sual verəndə deyirlər ki, biz reklam gətirən verilişlərə yer veririk. Reklamlardan əldə edilən gəlirə görə dəyərlərimiz məhv edilməlidir? Hesab edirik ki, hər bir yaxşı məhsulun alıcısı olduğu kimi, yaxşı verilişlərin də baxıcısı mütləq olacaq. Kütlə televiziya deyil, televiziya kütəni idarə etməlidir. Dünyanın hər yerində belədir. Biz tamaşaçıya nə versək, onu da alacağıq. Bu barədə ciddi düşünməliyik".

Məcnun Məmmədov

Ötən il Azərbaycanda 160 min hektara yaxın sahə su çatışmazlığından məhv olub. Bunu kənd təsərrüfatı naziri (KTN) Məcnun Məmmədov Bakı Su Həftəsi Beynəlxalq Konfransının ("Baku Water Week Conference") açılış mərasimində deyib. "Dünyada su ehtiyatlarının təxminən 70%-i kənd təsərrüfatında istifadə edilir və Azərbaycan da bu mənada istisna deyil", - nazir qeyd edib.

Onun sözlərinə görə, dünyada baş verən və hazırda da davam edən iqlim dəyişikliyi Azərbaycana təsirsiz keçmir: "Biz bu çağırışı ciddiyyə almalıyıq, daha da hazırlıqlı olmalıyıq. Azərbaycanda təxminən 1,5 milyon hektar suvarılan sahələr var ki, onların da 78%-i birillik əkinləri əhatə edir, 9%-i çoxillik və təxminən 13%-i örüş sahələrinin suvarılmasıdır".

Məmmədov əlavə edib ki, ölkədə istehsal olunan kənd təsərrüfatı məhsullarının təxminən 90%-i məhz suvarılan sahələrdən əldə olunur.

"Hidroloq" MMC-nin baş mütəxəssisi, texnika elmləri doktoru, əməkdar mühəndis Əhməd Məmmədovun sözlərinə görə, Azərbaycanda su çatışmazlığından ən çox əziyyət çəkən rayonlar Şamaxı və Qobustandır:

"Bu ərazilər Bakıya çox yaxındır və turizm, eyni zamanda kənd təsərrüfatının inkişafı üçün əlverişlidir. Lakin su çatışmazlığı səbəbindən, xüsusilə yay aylarında çox ciddi problemlər meydana gəlir. Şamaxı və Qobustan şəhər olaraq su ilə təmin olunub, amma 38 kənd bu zonada ciddi su problemi ilə qarşılaşırlar".

Baş mütəxəssis qeyd edib ki, bu vəziyyətlə əlaqədar təklif Ağsu çayının bir qolu üzərində Basqal kəndinin altında su anbarının yerləşdirilməsidir: "Girdi-mançayın istifadə olunmayan su ehtiyatının bir hissəsi bu anbara yönəldilə bilər. Aparılan araşdırmalara görə, ildə təxminən 50 milyon kubmetr suyu bu zonalara vermək olar".

Qeyd edək ki, Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin məlumatında qeyd edilir ki, Azərbaycanda su ehtiyatı məhduddur. Ölkənin yerüstü su ehtiyatları 30 milyard kubmetrdir ki, bunun da 30%-i respublikada formalaşır, 70%-i isə qonşu ölkələrdən daxil olur. Son illər baş verən iqlim dəyişiklikləri səbəbindən respublikada yerüstü su ehtiyatları kəskin azalıb, 2022-ci ildə cəmi 17 milyard kubmetr təşkil edib.

Yeri gəlmişkən, içməli su mənbəyinin də azaldığı bir vaxtda əhalinin sayının artdığı bildirilir. Əhali artdıqca suya da tələb artır. Hazırda dünyada təxminən 2 milyard

Nazirdən susuz torpaqlarla bağlı qorxudan açıqlama

Ekspert: "Suya tələbatı çox olan məhsulların əkilməsini azaltmalıyıq"

insanın təhlükəsiz içməli suya çıxışı yoxdur və dünya əhalisinin təxminən yarısı ilin müəyyən bir hissəsində ciddi su qıtlığı yaşayır. Bu rəqəmlərin artacağı və tendensiyanın iqlim dəyişikliyi və əhalinin artımı ilə daha da şiddətlənəcəyi gözlənilir. Bildirilir ki, 2030-cu ildə planetimizin əhalisinin 47 faizi içməli su qıtlığından əziyyət çəkəcək. Su qıtlığı, quraqlıq isə birbaşa kənd təsərrüfatına təsir edir. Planetimizin bir çox regionlarında yaşayış şəraitini pisləşdirir, ərzaq qıtlığı yaradır. Proqnozlara görə, 2050-ci ildə qarğıdalı, düyü və buğda məhsullarının istehsalı 25 faizədək azalacaq. Əhalinin sayı isə nəzərdə tutulan dövrdə 9 milyardı keçəcək. Yeni dünyada əhalinin sayı artacaq, su qıtlığı səbəbindən əsas kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı azalacaq. Çünki istehlak edilən şirin suyun böyük hissəsi - orta hesabla təxminən 70 faizi kənd təsərrüfatında istifadə olunur.

Azərbaycanın aqrar ölkə olduğunu nəzərə alsaq, torpaqların şoranlığa çevrilməsi təhlükədən xəbər verir. Qarşısı necə alın bilər?

Ekoloq Rövşən Abbasov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, kənd təsərrüfatı nazirinin açıqladığı rəqəmlərdə çox böyük həqiqət var: "Bunu mən həm də çağırış kimi qiymətləndirədim. Çünki 160 min hektar ərazinin susuzluqdan tələf olması o deməkdir ki, biz lazım olduğundan daha çox əkməyə başlamışıq. Hesab edərim ki, su çatışmazlığının qarşısını alınması üçün Azərbaycanda suya tələbatı çox olan bir sıra bitkilərin əkilməsini azaltmaq, bəlkə də onları xarici ölkələrdən idxal etmək lazım idi. Kənd təsərrüfatı ən böyük su istehlakçısıdır. 90 faizdən çox su kənd təsərrüfatında işlənir. Çox təəssüfərlərsən ki, sovet dövründən bizə qalmış köhnə bir infrastruktur da var. Bu infraqururtdan - suvarma kanallarından, paylayıcı kanallardan, eləcə də tarlalardan götürülən suyun təqribən 50 faizindən çoxu itkiyə gedir. Bunun qarşısını almaq üçün çox mühüm fəaliyyətlərin ortaya çıxması zərurəti yaranır. Bunlardan biri təcili olaraq suvarılan əraziləri azaltmaq, kənd təsərrüfatında su itkilərini azaltmaq üçün müasir suvarma üsullarına keçid etmək, torpaq kanallarını tədricən betonlaşdırmaq, yaxud borulaşdırmaq lazımdır. İşimizi bu istiqamətdə davam etdirsək, müəyyən dövrdən sonra artıq nailiyyətlərə nail ola bilərik. Burada qış otlaqları məsələsinə ayrıca aydınlıq gətirmək istərdim. Hesab edərim ki, qış otlaqları otlaqlar kimi istifadə olunsaydı, Həmin ərazilərdə hansısa kənd təsərrüfatı məhsulunu əkirik, xaricə satırıq, evəzində isə Azərbaycanda ət idxalı çoxalır. Bu, virtual su ticarətində mənfi bir balansdır. Biz otlaqlardan otlaq kimi istifadə etməklə həm suya qənaət etmiş olarıq, həm də su balansında müsbət dəyişikliklərə nail olmuş olarıq. Azərbaycanın özünü ətlə təmin etməsi, əhalinin ənənəvi heyvandarlıqla məşğul olması, heyvandarlığa yatırım etməsi bu istiqamətdə atılmış çox vacib addım olardı".

Ekspertlərə görə, Azərbaycanda dəniz suyu təmizlənməli və çay suyu filtrasiya edilməlidir, bunun üçün də özəl sektorun iştirakına şərait yaradılmalıdır. Çünki bu təcrübə dünyada uğurla sınaqdan keçirilib. Bu, həm dövlətin yükünün azalmasına töhfə, həm də prosesin sürətlənməsinə təkan verir.

□ Afaq MİRAYIQ, "Yeni Müsavat"

Xudafərin-Qubadlı-Laçın yolu belə olacaq

Layihə üzrə ümumi uzunluğu 2357 m-lik 7 ədəd tunelin inşası da nəzərdə tutulur

Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonları ərazisində dövlətimizin başçısının tapşırığı ilə icra olunan və işğaldan azad edilmiş rayon və kəndlərin sosial-iqtisadi inkişafında mühüm rol oynayacaq yol infrastrukturunu layihələndirən biri olan Xudafərin-Qubadlı-Laçın avtomobil yolunun tikintisi sürətlə davam etdirilir.

Başlanğıcını Hacıqabul-Horadiz-Ağbend-Zəngəzur dəhlizi magistral avtomobil yolunun Xudafərin su anbarı yaxınlığından keçən hissəsindən götürən Xudafərin-Qubadlı-Laçın avtomobil yolunun uzunluğu 56.4 km təşkil edir. Sözügedən yolun Xanlıq yaşayış məntəqəsindən ayrılaraq Qubadlı şəhərinə qədər uzunluğu 14 km olan yeni avtomobil yolunun da inşası icra olunur. Yolların ümumi uzunluğu isə 70.4

km-dir.

Xudafərin-Qubadlı-Laçın avtomobil yolu 4 hərəkət zolaqlı olmaqla, 0-46.2 km-lik hissəsi I, 46.2-56.4 km-lik hissəsi isə II texniki dərəcəyə uyğun olaraq inşa olunur. Hazırda

yolun genişləndirilərək profilə salınması və 21.5 metr enində yeni torpaq yatağının inşası həyata keçirilir. Yolun layihə üzrə hərəkət hissəsinin eni 16.5 metr təşkil edəcək. Tikinti işləri çərçivəsində

Xudafərin-Qubadlı-Laçın avtomobil yolunun 20.4-56.4 km-lik hissəsində torpaq yatağı işləri davam etdirilir. Yol yatağı hazır olan 20.4 km-lik hissədə yol əsasının tikintisi işləri yekunlaşdırılıb və asfalt-beton örtüyünün döşənməsi işləri icra olunub.

Yolun Xanlıq istiqamətində olan 14 km-lik hissəsində torpaq işləri, boru və keçidlərin, körpülərin, istinad divarlarının tikintisi, topoqrafiya və layihələndirmə işlərinin icrası davam edir. Sözügedən yolun ilk 11 km-lik hissəsi I, 11-14 km-lik hissəsi isə III texniki dərəcəyə uyğun tikilir.

Yeni inşa edilən yol boyunca layihəyə uyğun suların ötürülməsini təmin etmək məqsədilə dairəvi borular və düzbucaqlı su keçidləri, həmçinin əsas yolun 10, 22, 32 və 43-cü km-də, yanaşma yolun 35-ci km-də, həmçinin Qubadlı şəhərinə gedən avtomobil yolunun 1-ci km-də layihə üzrə nəzərdə tutulan körpülərin inşası aparılır. Körpülər üzrə artıq 42.5% işlərin icrası yekunlaşıb. Bundan başqa, Xanlıq-Qubadlı yolu ilə kəsişmədə müxtəlif səviyyəli yol qovşağının tikintisi işləri də davam etdirilir.

Artıq layihə üzrə 81 dairəvi, 32 düzbucaqlı boru və 12 yeraltı keçid tikilib, 4796 metr

istinad divarı da inşa olunub.

Layihə üzrə ümumi uzunluğu 2357 m-lik 7 ədəd tunelin inşası da nəzərdə tutulur. Hazırda T-1 tunelinin giriş və çıxış portalında qazma işləri bitib və betonlanma işləri görülmür. T-2 tunelində qazma və qunt bərkitmə işləri gedir, T-3 girişi portal çalışmaları davam edir.

Layihə üzrə 503.8 min kub.metr ərazidə bitki qatının çıxarılması, 6.9 milyon kub.metr həcmində qazma işləri aparılıb, 3.2 milyon kub.metr həcmində isə dolğu işləri icra olunub.

Yeni avtomobil yolunun inşası tərtib olunmuş qrafikə uyğun və texnoloji ardıcılığa riayət olunmaqla həyata keçirilir. Tikinti işlərinin vaxtında yekunlaşdırılması üçün əraziyə lazımı sayda işçi qüvvəsi və texnika cəlb olunub.

Zəngilan, Qubadlı və Laçın rayonlarının ərazisindən keçən bu avtomobil yolu Qubadlı və Laçın şəhərləri də daxil olmaqla, sözügedən rayonların 30-dan artıq yaşayış məntəqəsini əhatə edir.

Dünyada ən məşhur kriptovalyuta olan bitkoinin (BTC) dəyəri 73 min dolları ötərək rekord həddə çatıb. Kriptovalyutanın qiymətinin bundan sonra da artacağı və yeni rekordla imza atacağı proqnozlaşdırılır.

Azərbaycanda kriptovalyutalara, o cümlədən bitkoinə investisiya edən şəxslər iki qrupa bölünür. Birinci qrup bilavasitə kriptovalyutanın təməlini təşkil edən sistemdə ("blockchain") elektron cüzdan ("wallet") və ya onların ticarətini təşkil edən kriptovalyuta birjalarında hesab açaraq kriptovalyutalarla əməliyyatlar edir. İkinci qrup isə baza aktiv kriptovalyuta olan fərq müqavilələrinə (CFD) investisiya edir. Məlumatlara görə, son aylar Azərbaycan üzərindən kriptovalyutaların alışında ciddi artım var. Xüsusilə əlində külli miqdarda vəsaiti olanlar bu yatırım üçün xüsusi adamlar axtarırlar.

Hazırda Azərbaycanda kriptobazarda iştirakçılıq sahəsində xidmətlərini təklif edən onlarla, bəlkə də yüzlərlə şirkət, resurs fəaliyyət göstərir. Onların xidmətlərindən istifadə edənlərin sayı da durmadan artır. Hətta artıq kriptovalyuta adı altında fırıldaqçılıq edib, minlərlə insanı aldadaraq vəsaitlərini mənimləyən də var. Bugünlərdə Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin qərarı ilə 3 nəfər 13 və 15 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Onlar qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs halında xarici dələduzluq pyramidasını Azərbaycana gətirib, kriptovalyuta satmaq adı ilə vətəndaşları aldadaraq onların pul vəsaitlərini ələ keçirməkdə ittiham olunubla: internet şəbəkəsində xüsusi lokal proqramlar vasitəsilə əslində mövcud olmayan kriptovalyuta yaradaraq guya onun beynəlxalq valyuta bazarında satışını təşkil etdiklərini və şişirdilmiş yüksək gəlirlər vəd etməklə vətəndaşların pul vəsaitlərini aldatma yolu ilə ələ keçiriblər. Bu qayda ilə onların ümumilikdə 10 minə yaxın vətəndaşı aldatdıqları və külli miqdarda vəsaitlərini ələ keçirdikləri müəyyən edilib.

Bundan əlavə, fevralda Mərkəzi Bankın təqdimatı ilə Elektron Təhlükəsizlik Xidməti "OKX" və "ByBit" kriptobirjalarına girişini bloklayıb. Səbəbi isə onların cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı effektiv mübarizə üçün daxili nəzarət proqramına malik olmadıqları, qanunvericiliyin şübhəli əmə-

Azərbaycanda varlıqların yeni investisiyası: bitkoindən belə qazanırlar...

Ekspertlər kriptoya investisiyanı məsləhət görürlərmi?

liyyatlara dair maliyyə monitorinqi orqanına məlumat verilməsi, habelə nəzarət orqanlarının qanunla nəzərdə tutulmuş göstəricilərinə əməl edilməsi tələblərinə əməl etmədikləri göstərilir.

Məlumat üçün bildirək ki, Azərbaycan qanunvericiliyində kriptovalyuta bazarında iştirakçılıq qadağan edən hər hansı müddəə yoxdur. Belə ki, elektron ticarət kimi xaricdən kriptovalyutaların alınması Vergi Məcəlləsinin 169.3-cü maddəsinə əsasən ƏDV məqsədləri üçün vergi tutulan əməliyyatlar hesab edilir. 169.3-cü maddədə həmçinin qeyd olunur ki, ƏDV-nin məqsədləri üçün qeydiyyatla alınmayan qeyri-rezident elektron ticarət qaydasında işlərin və xidmətlərin təqdim edilməsinə görə vergi orqanlarında uçotda olmayan şəxslər tərəfindən ödənişlər aparılarkən bu maddə ilə müəyyən edilmiş qaydada qeyri-rezidentə ödənilməli olan məbləğə ƏDV hesablanmalı və ödənilməlidir. ƏDV əməliyyatı həyata keçirən yerli banklar və ya xarici bankların Azərbaycan Respublikasındakı filialı tərəfindən alıcının hesabından hesablanaraq tutulmalıdır.

Azərbaycan Respublikasının rezidentləri tərəfindən qeyri-rezidentə məxsus elektron pul kisəsində yaradılmış hesaba pul köçürərkən yerli banka və ya əməliyyatları həyata keçirən xarici bankın filialı həmin rezidentdən köçürülən məbləğin 10 faizi həcmində ödəmə mənbəyindən vergi tutulma-

dır.

Vergi Məcəlləsinin 99.3.8-ci maddəsinə əsasən, vergi ödəyicisinin aktivlərinin ilkin qiymətinin artdığını göstərən hər hansı digər gəlir (əmək haqqı istisna olmaqla) qeyri-sahibkarlıq fəaliyyətiindən əldə edilən gəlir hesab edilir. Bu halda belə əməliyyatlardan mənfəət əldə edən şəxs vergi ödəyicisi kimi uçota alınmalı və Vergi Məcəlləsinin 101.2-ci maddəsinə uyğun olaraq növbəti ilin mart ayının 31-dək 14 faiz mənfəət vergisi ödəməlidir.

Göründüyü kimi, kriptovalyuta bazarında iştirakçılıq tənzimləyən hüquqi baza olmasa da, Azərbaycanda qanunvericiliyin bu fəaliyyəti qadağan etməməsi ölkədə yeni bazarda iştirakçılığın, onunla yanaşı isə dələduzluq və qanunsuz fəaliyyət faktlarının artmasına gətirib çıxarır. Bir çox ekspertlər hesab edirlər ki, vətəndaşları fırıldaqçılardan qorumaq üçün ölkədə müvafiq hüquqi baza formalaşdırılmalıdır. Hətta bəzi mütəxəssislər belə baza olarsa, kriptovalyuta bazarının inkişafı sayəsində Azərbaycana investisiya axınının da yaranacağını iddia edirlər.

İqtisadçı-ekspert Rəşad Həsənov bildirir ki, kriptovalyuta bazarının tənzimlənməsi üçün müvafiq hüquqi bazanın formalaşdırılması hazırda bütün dünyada aktual problem olaraq qarşıda durur: "Əksər mərkəz bankları bu istiqamətdə nələrsə etməyə çalışırlar, lakin ortada hələlik

tam formalaşmış konkret təcrübə yoxdur. Bu baxımdan, hətta Azərbaycan istə-sə belə, hüquqi baza üçün uğurlu bir təcrübə yoxdur ki, istinad etsin. Ümumiyyətlə, Azərbaycanda indiki şərtlər daxilində bu sahədə hansısa addımların atılması gözlənilən deyil. Mərkəzi Bankın da açıqladığı kimi, hələlik bazar öyrənilir, xarici ölkələrdəki proseslər izlənilir. Gələcəkdə uğurlu praktika olarsa, onun tətbiqinə üstünlük verilməsi məcburiyyəti yaranacaq".

Ekspert bildirir ki, bütün bazarlar kimi, kriptobazarda da yatırımlarda udanlar və uduzanlar olur: "Düşünürəm ki, bazarda yüksək volatillik olduğu aralarda bu sahəyə yatırımdan yayınmaq daha uğurlu olar. Hazırda volatillik çox güclüdür, qlobal risklər fonunda investisiyaların yerdəyişməsi baş verir. Belə vaxtlarda müvəqqəti olaraq kapitallaşma artır, bahalaşma yaranır. Kriptovalyuta bazarını təhlükəli edən daha bir məqam onun arxasında real iqtisadiyyatın dayanmamasıdır. Buna görə də investorlara məsləhətim o olardı ki, investisiyalarını diversifikasiya etsinlər. Təcrübə göstərir ki, belə qiymət artımlarından sonra kəskin enmələr başlayır və bu, çoxsaylı investorların böyük itkilərə məruz qalmasına səbəb olur".

İqtisadçı-ekspert Eldəniz Əmirovun fikrincə, kriptovalyuta bazarında xidmət təklif edən şirkətlərin mövcudluğu hələ bu bazarın dövlət üçün lazım olduğu anlamına gəlmir:

"Hüquqi bazadan əvvəl hər bir dövlətin kriptovalyuta ilə bağlı yanaşması, konsepsiyası olmalıdır: Azərbaycana bu lazımdır? "Lazımdır" deyə bir qərar alınarsa, ondan sonra hüquqi bazanın yaradılmasına başlanıla bilər. Hazırda elə bir dövlət yoxdur ki, kriptovalyutanı qəbul etsin - ayrı-ayrı iş adamları, banklar və sair dövlətlərin mövqeyi deyil".

Ekspert hesab edir ki, kriptovalyuta bazarında iştirakçılıq Azərbaycana investisiya gətirilməsi üçün müsbət rol oynaya bilməz: "Bu bazar əksinə, Azərbaycandan xaricə investisiyanı artırır. Azərbaycandan bu bazarda iştirak edən, qazanan adamlar var. Hansı biri, məsələn, Bitkoini indiki baha qiymətə satıb ölkə iqtisadiyyatına investisiya edir? Heç biri. Bu baxımdan, kriptovalyuta bazarının inkişafının ölkəyə investisiya gətirəcəyi barədə deyilənlər yanlışdır.

Bu gün kriptovalyuta "şar"ları 2,5 trilyon dollara qədər şişib, amma bir gün partlayacaq. Udanlar ən sonda sata bilənlər, uduzanlar isə son məqamda hələ də oynayanlar olacaq".

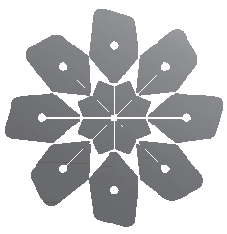
E.Əmirov qeyd edir ki, insanları kriptovalyutanın gələcəyinə əsas 3 yanlış səbəb inandırır: "1. İnsanların beyninə "Kriptovalyutanın arxasında mayninq kimi dəyər yaradan proses durur" kimi bir absurd fikrin yeridilməsi; 2. Bəzi yerlərdə (bank və digər alış-verişdə) kriptovalyuta ilə ödənişlərin qəbul edilməsi; 3. Tanınmış insanların (milyarderlərin) kriptovalyutalara investisiya etməsi (alması).

Başlayaq yalançı dəyər-dən: Mayninq ciddi xərc tələb edən proses olsa da bunun yaratdığı dəyər yoxdur. Yüksək texnologiya və boşuna enerji xərclənməsi hələ dəyər yaradılması deyil. Bu, sadəcə, komedik təəssuratdır. O ki qaldı kriptovalyuta ilə ödəniş məsələsinə... Bəli, bəzi banklarda və ödəniş yerlərində kriptovalyutalardan ödəniş kimi istifadə edilməsinə də rast gəlinir. Bunu xüsusi avantaj kimi qiymət-

ləndirmək böyük yanlışlıqdır. Dövriyyəsinə artırmaq istəyən bank və ya digər subyektlər bunu düşünərək edirlər. Bu yolla onlar həm dövriyyəni (alış-veriş həcmi) artırır, həm də heç vaxt olmadığı kimi reklam olunur. Sonra da insanlardan qəbul etdiyi kriptovalyutanı konvertasiya edirlər. Yeni bunu edən banklar və digər şirkətlər hər dəqiqiliyi hesablayır və təhlükəsiz xidmət diferensiasiyası ilə riskləri idarə edir. Yanlış inam yaradan üçüncü səbəb isə tanınmış milyarderlərin kriptovalyutaya investisiya qoymasıdır (almasıdır). Amma gəlin, əvvəlcə baxaq görə, bu pul onun pulunun nəçə faizidir? Bu onun ümumi vəsaitinin heç 1 faizi belə deyil. Adamin yüz milyard var, yarım milyard kriptovalyutaya pul xərcləyir. Bu cəmi 0.5 faiz deməkdir, sanki 100 dollardan olan adam 50 sent kriptovalyutaya xərcləyir. Onlar yaxşı bilir ki, yarım milyard xərcləməklə kriptovalyutaya insanların inamını artıracaq və insanlar düşünəcək ki, əgər filan milyarder yarım milyard pul xərcləyirsə, onda mən niyə min manat xərcləməyim ki (?) Beləcə, insanlar cibində olan 1500 dollardan 1000 dollarını kriptovalyutaya xərcləyir. Bununla da həmin milyarder öz vəsaitinin 0.5 faizini xərcləməklə sadəcə insanlara vəsaitlərinin 66 faizini xərclətməyi bacarır və kriptovalyutaya tələbi artırır, nəticədə kriptovalyuta əvvəlki dəyərindən 3 dəfə bahalashır. Bu zaman yarım milyard qoyan milyarder kriptovalyutasını sataraq, 1.5 milyard qazanır".

Ekspertin fikrincə, insanların "sabun köpüyü"nə 2,5 trilyon dollardan çox xərcləməsi həm də dünyanı idarə 3-5 nəfərə sərf edir: "Qeyd edim ki, bu oyundan qazanan təkçə həmin 3-5 nəfər deyil. Orta ranqlı insanlar, hətta dövlətlər də yararlanırlar. Məsələn, dünyanın Salvador prezidenti bitkoini dövlətin rəsmi valyutasına çevirməyə qərar verib. Bu ölkə Şimali Amerikada yerləşir, əhalisi 7 milyondur. Qvatemala və Hondurasın qonşusudur. Adambaşına düşən nominal ÜDM-ə görə dünyada 146-cı yerdədir. Ən bərbadı isə onun öz milli valyutası belə yoxdur. Bir sözlə, ölkə "kripto şarları"ndan xilas yolu kimi istifadə etməyə qərar verib".

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"**

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Regionların sosial-iqtisadi inkişafının təşviq edilməsi

Prezident İlham Əliyev və Qazaxıstanın prezidenti Kasım-Jomart Tokayev yaxın günlərdə mətbuata bəyanatlarla çıxış ediblər. Prezident İlham Əliyev çıxışında bir sıra vacib məsələlərə toxunub: “Biz paralel istiqamətlərə irəliləyirik. Bu gün diskussiyalar çərçivəsində qeyd edildi ki, TransXəzər nəqliyyat marşrutunu meydana, deyərdim ki, dünya nəqliyyat-logistika spektrinə çıxaran indiki geosiyasi şərait möhkəm bazaya malikdir.

Çünki həm Qazaxıstanda, həm də Azərbaycanda əvvəlki illərdə bu sahəyə böyük investisiyalar yatırılıb. Zəngin təbii ehtiyatlara malik olmağımıza baxmayaraq, biz nəqliyyat infrastrukturumuzun bu gün beynəlxalq standartlara tam uyğun gəlməsinə çalışdıq və buna nail olduq. Həm Qazaxıstanda, həm də Azərbaycanda dəmir yolları, aeroportlar, avtomobil yolları, dəniz limanları daxil olmaqla, irimiqyaslı nəqliyyat layihələri həyata keçirildi. Bu gün bunlara həmişəkindən daha çox ehtiyac var. Bu, bizi bir daha əmin edir ki, bütün işləri vaxtında görmək və yaxın perspektivdən bir az uzağa baxmaq lazımdır. Yalnız belə olan təqdirdə uğur qazanmaq mümkündür. Ona görə də əgər bu gün nəqliyyat infrastrukturuna investisiya qoymağa başlasaydıq, yaqın ki, indi həmin potensiala malik olmaq üçün onilliklər lazım gələrdi. İndi bu bünövrə üzərində biz nəqliyyat-tranzit imkanlarımızın, həm limanların, dəmir yollarının, həm də sinerjiya yaradılmasının, vahid nəqliyyat kompleksinin qurulmasının genişləndirilməsini planlaşdırırıq. Bu kompleksdə rəqəmsallaşma ilə bağlı layihələr də dəstəklənəcək. Bu məsələlərdə biz paralel istiqamətlər üzrə hərəkət edirik. Həm Qazaxıstanda, həm də Azərbaycanda bu sahəyə çox böyük diqqət yetirilir”.

Prezidentin nəqliyyat-tranzit imkanlarımızın, həm limanların, dəmir yollarının, həm də sinerjiya yaradılmasının, vahid nəqliyyat kompleksinin qurulmasının genişləndirilməsi ilə bağlı planlardan söz açması diqqət çəkir. Burada konkret hansı layihələrdən söhbət gedir?

Milli Məclisin deputatı Azər Badamov mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a dedi ki, Azərbaycan və Qazaxıstan dövlət başçıları uzaqgörən daxili və xarici siyasət yürüdü: “Dövlət başçılarımızın müəyyənləşdirdiyi bu siyasi kurs ölkələrimizin inkişafına, vətəndaşlarımızın firavan yaşamasına və qonşu ölkələr ilə birgə tarixi köklərimiz üzərində qurulmuş dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin möhkəmlənməsinə xidmət edir. Ölkələrimizdə ərsəyə gəlmiş müasir yol infrastrukturunu ilk növbədə vətəndaşlarımızın rahat hərəkətini təmin edir. Bununla yanaşı, ölkələrimizin beynəlxalq tranzit logistik imkanlarını da genişləndirir. Azərbaycan və Qazaxıstanın yerləşdiyi coğrafiya Asiya ilə Avropanı birləşdirən yeni Orta dəhlizin meydana

gətirilməsinə imkan verib. Dövlət başçılarımızın uzaqgörənliyi sayəsində zamanında inşa olunmuş dəniz limanları və dəmir yollar bu gün dünyada ziddiyyətlərin və qarşıdurmaların dərinləşdiyi bir dövrdə ən təhlükəsiz beynəlxalq marşrutun əmələ gəlməsinə yol açıb. Əgər bu infrastrukturunu illər əvvəl yaratmasaydıq, bu gün belə bir dəhlizləri yaratmağımız üçün on illər vaxt lazım olacaqdı. Amma dövlət başçıları zamanın nəbzini tuta bilir və bütün addımlar vaxtında

Regionların inkişafı

Yeni Müsavat
N 49 (8422) 15 mart 2024

Çindən gəlib Bakıdan keçməklə Avropaya...

Daşınacaq yüklər ənənəvi marşrutlardan üç dəfə az vaxta qənaət edəcək

rən yeni Orta dəhlizin meydana gətirilməsinə imkan verib. Dövlət başçılarımızın uzaqgörənliyi sayəsində zamanında inşa olunmuş dəniz limanları və dəmir yollar bu gün dünyada ziddiyyətlərin və qarşıdurmaların dərinləşdiyi bir dövrdə ən təhlükəsiz beynəlxalq marşrutun əmələ gəlməsinə yol açıb. Əgər bu infrastrukturunu illər əvvəl yaratmasaydıq, bu gün belə bir dəhlizləri yaratmağımız üçün on illər vaxt lazım olacaqdı. Amma dövlət başçıları zamanın nəbzini tuta bilir və bütün addımlar vaxtında

atılır”.
Deputat əlavə edib ki, Qazaxıstan prezidenti Kasım-Jomart Tokayevin ölkəmizə səfəri çərçivəsində dövlət başçılarımız Çindən gəlib Bakıya çatmasını onlayn şəkildə izlədilər: “Bu baxımdan Çindən Avropaya daşınacaq yüklər üç dəfə az vaxta qənaət edəcəkdir. Təbii ki, yüklərin yolları da çox qalması həm də vəsaitlərin çox sərf olunması deməkdir. Bu baxımdan ölkələrimiz arasında keçən Orta dəhliz marşrutu daha cəlb edici və perspektivlidir. Ona görə də Orta dəhlizin yük buraxılma qabiliyyətinin artırılması üçün birgə addımların atılması vacibdir. Biz Azərbaycan dövləti olaraq Bakı Beynəlxalq Ticarət Limanının yük qəbul etmə gücünü 15 milyon tondan 25 milyon tona artırılması üçün yeni layihə icra edirik. O cümlədən Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolunun Gürcüstandan keçən hissəsinin yük buraxma gücünün 1

5 milyon tondan 5 milyon tona artırılması üçün investisiya yatırıb və yaxın zamanlarda yolun genişləndirilməsi işləri başa çatacaq. Orta dəhlizin genişləndirilməsi və ölkələrimiz üzərindən daha çox yüklərin daşınmasını təmin etmək üçün Zəngəzur dəhlizinin açılması da bu günün ən vacib məsələsinə çevrilib. Qazaxıstan Zəngəzur dəhlizinin açılmasını dəstəkləyir. O cümlədən Qazaxıstan dövləti də beynəlxalq dəhlizin öz ölkəsindən keçən hissəsinin genişləndirilməsi üzərində düşünür. Yeni Azərbaycanla Qazaxıstanın beynəlxalq yük daşımalarda payının artacağı bu günün reallığıdır.

Azərbaycan və Qazaxıstanın birgə icra etdiyi beynəlxalq layihələrdən biri də Xəzər dənizinin dibi vasitəsilə fiberoptik kabelin çəkilməsi ilə yaradılacaq yeni Rəqəmsal İpək Yolu dəhlizidir. Bu rəqəmsal dəhliz ölkələrimizə beynəlxalq yük daşımalarda iştirakımızı genişləndirməsinə imkan yaratdığı kimi Asiya ilə Avropa arasında rəqəmsal daşımanın həyata keçirilməsinə imkan yaradacaqdır.

Təbii ki, birgə yaratdığımız beynəlxalq dəhlizlər həm də dövlət büdcələrimizə gələcək əlavə gəlirlər deməkdir”.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Afaq MİRAYIQ

Dünya Bankı “Orta Ticarət və Nəqliyyat Dəhlizi: 2030-cu ilədək daşımaların həcmi üç dəfə artırmaq və müddətini yarımaya azaltmaq üçün gərəqli siyasət və sərmayələr” adlı hesabatını dərc edib. Hesabatda bir sıra məsələlərə toxunulub.

O cümlədən hesabatda Orta dəhliz layihəsinin inkişafına dair gələcək addımlardan söz açılır. Dünya Bankı Orta dəhlizlə bağlı araşdırmasında bu nəticəyə gəlib ki, 2030-cu ilədək Orta dəhlizlə daşınacaq yük həcmi üç dəfə artsa da, bura əsasən regional dəhliz olaraq qalacaq və qitələrarası ticarətin çox kiçik bir hissəsi bu yolun payına düşəcək. Yeni layihənin regional dəhliz olmaqdan daha yüksək səviyyəyə qalxması gözlənilir.

Nəzərə alsaq ki, Azərbaycan tərəfi Orta dəhlizin inkişafı ilə bağlı sistemli işlər görür, bura sərmayələr yatırır, o zaman Dünya Bankının Orta dəhlizin regional dəhlizdən o tərəfə keçə bilməyəcəyi proqnozunun əsası varmı?

Sözəgedən məsələ ilə bağlı fikirlərini “Bakı-Xəbər”lə bölüşən iqtisad üzrə

Dünya Bankının Orta dəhlizin gələcəyinə şübhəsi

“Orta Ticarət və Nəqliyyat Dəhlizi: gərəqli siyasət və sərmayələr” adlı hesabatda nələr var?

fəlsəfə doktoru Firdovsi Şahbazov hesab edir ki, Orta dəhlizi ancaq regional əhəmiyyətli bir layihə kimi dəyərləndirmək doğru proqnoz deyil: “Əvvəla, indiki geosiyasi gərginliklər fonunda Avrasiya məkanından keçən bir sıra nəqliyyat marşrutları üçün ciddi problemlər yaranıb. Rusiya-Ukrayna müharibəsi səbəbindən Qara dənizin Ukrayna sahillərindəki limanlarında təhlükəli vəziyyət ciddi narahatlıq doğurub. Buna görə də beynəlxalq Şimal-Cənub və Şərq-Qərb nəqliyyat dəhlizlərinin əsas marşrutlarının kəşimə qovşaqlarında yerləşən Azərbaycanın logistika baxımından önəmi daha da artır. Azərbaycan üzərindən keçən Orta dəhlizə (Xəzər dənizi və Azərbaycandan keçən Şərq-Qərb nəqliyyat yolu) maraq güclənib. Bu marşrutun səmərəliliyinin daha da artırılması isə qarşıya mühüm vəzifə kimi qoyulub. Bunun üçün də nəinki Azərbaycan, Qazaxıstan və Gürcüstan da müvafiq tədbirlər görür. Dəhlizin funksionallığının genişləndirilməsi istiqamətində birgə məsləhətləşmələr aparılır. Dəhliz keçdiyi ölkələr arasında

şaqılarda yerləşən Azərbaycanın logistika baxımından önəmi daha da artır. Azərbaycan üzərindən keçən Orta dəhlizə (Xəzər dənizi və Azərbaycandan keçən Şərq-Qərb nəqliyyat yolu) maraq güclənib. Bu marşrutun səmərəliliyinin daha da artırılması isə qarşıya mühüm vəzifə kimi qoyulub. Bunun üçün də nəinki Azərbaycan, Qazaxıstan və Gürcüstan da müvafiq tədbirlər görür. Dəhlizin funksionallığının genişləndirilməsi istiqamətində birgə məsləhətləşmələr aparılır. Dəhliz keçdiyi ölkələr arasında

ikiterəfli və çoxterəfli formatlarda əməkdaşlıq var. Bunun vahid formada koordinasiyası mexanizminin yaradılması üzərində işlənir.

Bunun bariz nümunəsi Orta dəhlizdə konteyner daşımaları üçün rəqəmsal platformaların yaradılmasıdır. Rəqəmsal platformalar sayə-

sində prosedurlar əhəmiyyətli dərəcədə sadələşəcək ki, nəticədə daşımalarda yubanmalar olmayacaq. Bu da son nəticədə daha çox ölkənin Orta dəhlizdən istifadə etməsinə gətirib çıxaracaq. Husilərin Qırmızı dənizdə yaratdığı təhdidlər səbəbindən ən azı 3000-ə yaxın gəmi Afrikanın cənub ucunda Ümid burnu vasitəsilə daha uzun marşrut üzrə yönləndirilib. Bu da Asiya ilə Avropa arasında səyahət müddətini təxminən 10 gün uzadır ki, nəticədə daşıma və sığorta xərcləri də artır. Yəmənin bombalanması, Qəzzada baş verənlər və digər problemlərlə əlaqədar Suveyş kanalının əvvəlki vəziyyətə qayıdacağı güman olunmur. O üzədən, Orta dəhliz üzərindən daşımlar artıqca, onun dünya iqtisadiyyatında rolu yüksələcək. Nəticədə Orta dəhliz yalnız regional müstəvidə əhəmiyyətə malik olmayacaq”.

□ **“Yeni Müsavat”**

MUSAVAT

Son səhifə

N 49 (8422) 15 mart 2024

Xəstələnməmək üçün hər gün bolqar bibəri yeyin!

Xəstələnməmək və damarları qorumaq üçün C vitamini lazımdır. O isə limon və bolqar bibərində çoxdur. Həkim Nataliya Denisova profilaktika üçün gündə azı 1 ədəd bolqar bibəri yeməyi tövsiyə edib. "Bu tərəvəz orqanizmi bakterial və virus infeksiyalarına qarşı dözümlü edir. Biberdə olan C və PP vitamini damarların vəziyyətini yaxşılaşdırır. Orqanizmdə askorbin turşusunun çatışmazlığı yorğunluğa səbəb olur, immuniteti zəiflədir, damarları partladır, yaralar gec sağalır.

100 qram biberdə sutkalıq norma var. Bolqar bibəri kaliylə də zəngindir. O, su-duz balansını tənzimləyir. Biber yeyənlərin təzyiqi də stabilləşir. Normada günə 1, hətta yarım biber yemək kifayətdir. Hətta qışda istixana biberində də C vitamini var. Biberi sobada bişirəndə C vitamini parçalansa da, likopin və beta karotinlər artır. Bunlar da iltihab və xərçəngə qarşıdır", - N.Denisova qeyd edib.

Səs tellərində problem olan insanlar danışa biləcəklər

Artıq səs telləri zədələnən insanlar da danışa biləcəklər. Kaliforniya Universitetinin (ABS) Biomühəndislik Departamentinin alimləri bunun üçün insanın boynuna yapışdırılan xüsusi cihaz hazırlayıblar. Sözügedən qurğu boğaz özəllərinin hərəkətlərini nitqə çevirmək qabiliyyətinə malikdir və insana səs tellərindən istifadə etmədən danışmağa imkan verir.

Bu barədə "Nature Communications" elmi jurnalında dərc olunan məqalədə xəbər verilib. Bildirilib ki, cihazın işləməsi üçün batareya və ya elektrik bağlantısı tələb olunmur.

O, elastik silikon materiala daxil edilmiş miniatur maqnitlərdən ibarətdir və funksional olaraq, insanın səslərin tələffüzü ilə əlaqəli boğaz özəllərinin hərəkətlərini tanıya bilir. Bu özəllə hərəkətləri onun işləməsi üçün zəruri olan elektrik enerjisini istehsal etmək üçün də istifadə olunur.

Alimlərin sözlərinə görə, cihaz müxtəlif səbəblərdən səs telləri zədələnən insanlara kömək edə bilər. Qeyd edək ki, cihazın praktiki nümayiş zamanı nitq problemi olmayan səkkiz nəfər sinəqlərə cəlb olunub. Alqoritm cihazın elektrik impulslarını 95% dəqiqliklə nitqə çevirə bilib.

Oruc tutarkən çox susamamaq üçün nə etməli?

Oruc tutarkən təxminən 15-16 saat susuz qalırıq. Düzgün qidalanmadıqda isə bu, qanın qatılaşmasına səbəb ola bilər. Ona görə imsəkda və iftarda bəzi tədbirlər görmək lazımdır ki, çox susuzluq hiss olunmasın və qan qatılaşmasın. Bəs oruc tutduğumuz dövrdə susama hissini necə azalda bilərik?

Ramazan ayında elə qidalanmıyıq ki, susuz qaldığımız vaxtda özümüzü yaxşı hiss edək. Bu, həm də növbəti günlərdə oruc tuta bilməyimiz üçün çox vacibdir.

Yayda iftarla imsak arasında ən azından 3 litr, qışda isə 1 litr çiy su içilməsi məsləhət görülür. Bu, çay və meyvə şirələrində aid deyil. Çünki onlar bədəndəki suyu qovur, ona görə yalnız çiy suya çox üstünlük verilməlidir.

İftardan sonra çox su içməyin. Gündəlik su ehtiyacımızı 8-10 stəkan suyu iftar və imsak arasında bölün. Sahurda ən çox 3 stəkan, iftardan sonra da hər saatbaşı 1-2 stəkan su içmək lazımdır.

Sahurda:

Yağlı və duzlu yeməkləri azaldın. Belə pendirlərdən də az istifadə edin. Qızartma yeməklərdən isə mütləq uzaq dayanın. Bu yeməklər su içmə ehtiyacını daha çox artırır. Mütləq sahura oyanın və yavaş-yavaş yeyərək ən az yarım saata bitirin. Tərkibində su nisbəti yüksək olan qidalara üstünlük verin. Bu qidaların həzmi yavaş olacağı üçün gün ərzində su ehtiyacınızı aradan qaldıracaq. Hədsiz çay və ya qəhvə içmək olmaz. Bir çoxları çayın susuzluğu aradan qaldırdığını düşünür. Bu, yanlış düşüncədir. Sahurda 4-5 zeytun yeməyiniz kifayətdir, daha artığı lazım deyil. Çox zeytun yemək susamağınıza səbəb olacaq.

İftarda:

İftar yeməyinə şorba, yaxud dovğa ilə başlamalı və sonra ən azı yarım saata qədər gözlənilməlidir. Uzun müddət boş olan mədəni birdən-birə yormaqla olmaz. Bu, tez susama və müxtəlif narahatlıqların meydana gəlməsinə səbəb ola bilər. İftar yeməyindən sonra şirniyyatlardan çəkinin. Bunun əvəzinə bol sulu meyvələrdən istifadə edin.

Bunları bilirsinizmi?

- * Döş qəfəsindən çıxarılan insan ürəyi qısa müddət döyünə bilir. Çünki onun özünün xüsusi elektrik sistemi var və ətraf mühitdən elektrik ala bilir.
- * Mədə turşusu o qədər güclüdür ki, bədən hər 3-4 günə tamamilə yeni selikli qışa yaranır.
- * İnsan burnu 50 min qoxunu ayırıb yadda saxlaya bilər.
- * İnsan saatda 160 km sürətlə asqırır. Bəlkə də daha çox.
- * Qan damarlarının ümumi uzunluğu 96 min kilometrdir. Bu da ekvator xəttini iki dəfədən artıq fırlanmağa bərabərdir.
- * İnsan bədəni gündə yük maşınının 32 km məsafə qət edə biləcəyi qədər enerji istehsal edir.
- * İnsan gözü o qədər həssasdır ki, aydın gecədə səmaya baxsa Andromeda görmək olar. Yeni gözlərən bizə yaxın və 2,5 milyon işıq ili uzaqda yerləşən qalaktikada zəif rəngli ləkələri ayırmaq da bilər.
- * İnsan xoruldayan zaman 80 desibel gücündə səs çıxarır. 85 desibeldən yuxarı səs insan sağlamlığı üçün təhlükəlidir.

Yaponiya küçələrində "zəhərli pişik" dolaşır: əhaliyə xəbərdarlıq edildi

Yaponiyanın qərbində yerləşən Fukuyama şəhərində pişik təhlükəli kimyəvi maddə ilə dolu olan çənə düşüb. Çəndən çıxan pişik hadisə yerindən uzaqlaşsa da, arxasınca kimyəvi maddə ilə islanmış pəncə izlərini qoyub. Fabrik işçisi çəndən uzaqlaşan sarı pəncə izlərini aşkar etdikdən sonra təhlükəsizlik kamerasının görüntüləri araşdırılıb. Pişiyin küçələrdə sərbəst şəkildə gəzdirdiyi təsdiqləndikdən sonra səlahiyyətli hərəkət təbii çalılar və bölgə sakinlərinə anormal görünən pişiyə toxunmamaq barədə xəbərdarlıq edildi.

Səlahiyyətli əhəldən heyvandan uzaq durmağı və hər hansı ipucu gördükləri zaman polisə xəbər etmələrini xahiş edib. Pişiyin narıncı və qəhvəyi rəngdə olan, yüksək dərəcədə turşuluq ehtiva edən və kanserogen kimyəvi maddə olan altivalentli xromla dolu çənə düşdüğü ehtimal edilir. Fabrikin sahibi olan şirkət çənin qapaqla örtüldüyünü, lakin həmin hissənin tərs çevrildiyini bildirib. Eyni zamanda belə təhlükəli maddə ilə islanan heyvanın ölmüş ola biləcəyi də düşünülür. Hələ ki pişiklə bağlı heç bir məlumat yoxdur.

Bildirilib ki, altivalentli xrom dəridə qıcıqlanmalara, nəfəs darlığına və korluğa səbəb ola bilər. Personal-dan bu maddənin yaxınlığında işlədikləri zaman maskalar və rezin əlcəklər taxmaları tələb olunur.

Antarktidada buzlaq sahəsi son 45 ilin ən aşağı həddinə düşüb

2023-cü ilin yay mövsümündə Antarktidada ümumi buzlaq sahəsi 1,8 milyon kvadratmetr təşkil edib və son 45 il ərzindəki minimuma enib. 2024-cü ilin fevral ayında buzlaq sahəsi iki milyon kvadratmetrə qədər artıb, lakin bu mövsüm hələ də ən aşağı buzlaq göstəricilərinə görə ilk üçlükdədir. Bu barədə Arktika və Antarktika Tədqiqat İnstitutunun mətbuat xidməti xəbər verib.

Alimlər qeyd edirlər ki, son üç ildə Antarktidanın əksər ərazilərində hava şəraiti həmişəkindən daha isti olub ki, bu da güclü küləklərlə birlikdə nəhəng buzsuz ərazilərin yaranmasına səbəb olub.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500